

De briefschrijver : korte handleiding tot het stellen van in het dagelijksche leven voorkomende geschriften ...

<https://hdl.handle.net/1874/234029>

BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT UTRECHT

3001 433 0

100 mm 10499 OCA 2244

DE BRIEFSCHRIJVER.

KORTE HANDLEIDING

TOT HET STELLEN VAN

IN HET DAGELIJKSCHE LEVEN VOORKOMENDE

GESCHRIFTEN,

ZOOVEL VAN BRIEVEN ALS VAN REKWESTEN, KWITANTIES,
BEKENINGEN, REÇUS, WISSELS EN WAT VERDER
IN DEN HANDEL VOORKOMT,

DOOR

H. J. VAN LUMMEL.

Tweede Druk.

UITGEGEVEN TE GORINCHEM, BIJ

C. S C H O O K.

1880.

WOORD VAN DEN UITGEVER.

Aan eene Handleiding voor het stellen van brieven en andere geschriften, die in het dagelijksche leven in gebruik zijn, bestaat nog altijd behoefte. De ervaring van elken dag bevestigt deze verklaring. Wel bestaan er Brievenboeken, maar geen, die in een kort bestek zoo veel geven, als deze Handleiding van de hand van wijlen den zoo zeer beminden H. J. VAN LUMMEL, in leven Hoofd-Onderwijzer te *Utrecht*. De heer DE PUY zegt er dan ook van in zijn Boekenlijst: „Het beantwoord uitnemend aan het doel, waarmede het geschreven is.”

Behalve dat de Schrijver eenige voorbeelden geeft van brieven, rekwesten, kwitanties en rekeningen, reçus, wissels en wat verder in handel of maatschappij te pas komt, voegt hij aan het einde van elk hoofdstuk opgaven toe, door het uitwerken waarvan de gebruiker zich zelve verder oefenen kan.

Daar dit boekje behoort tot dezulken die zich zelve aanbevelen, zijn verdere aanprijzingen onnoodig.

DE UITGEVER.

GORINCHEM, Sept. 1880.

1.

Wat is een brief?

De spraak is den mensch gegeven om zijne gedachten aan anderen mede te deelen: Wanneer de personen, wien men deze mededeeling verlangt te doen, zich in onze onmiddellijke nabijheid bevinden, dan is er voorzeker geen beter, duidelijker en spoediger werkend middel daartoe, dan het spreken. Nooit kan men dit middel door iets anders vervangen, dat evenzeer aan het doel om anderen te doen denken, wat wij zelf denken, zou beantwoorden.

Maar niet altijd zijn de personen, wien we iets willen mededeelen, in onze tegenwoordigheid en niet altijd is het geheugen zoo sterk en zoo gelukkig, dat men er met zekerheid op aan zou kunnen, dat het medegedeelde onveranderd bewaard bleef.

In die gevallen nu moeten we ons bedienen van het schrift, als middel om onze denkbeelden mede te deelen.

Altijd is die wijze van mededeeling eenigszins gebrekkig; maar toch heeft zij ook iets, dat haar aanprijst; het gesproken woord kan vervliegen, kan vergeten worden, het geschrevene woord blijft; het gesproken woord kan maar tegelijker tijd op ééne plaats nut doen, het geschreven

woord kan verduizendvoudigd worden en zoo op duizend plaatsen tegelijk vernomen worden.

We zien 't hieruit hoe spraak en schrift beiden hunne verdiensten en ook beiden hunne schaduwzijden hebben.

Ten aanzien van hem, die mededeelt, heeft de spraak oneindig veel voor boven het schrift. De spreker kan door den toon van zijn spreken, door het leggen van den nadruk op een woord en door het maken van gepaste gebaren, zijne bedoeling zóó duidelijk maken, dat ieder, die hem begrijpen wil, hem ook kan begrijpen.

Dat is bij het schrift het geval niet. Noch toon, noch nadruk, noch gebaar staan den mededeeler ten dienste. Hij moet dus altijd zijne gedachten minder duidelijk ter kennis van anderen brengen, dan door spreken. We ondervinden zulks duidelijk in het verschil, dat er bestaat, wanneer wij iemand met zijn eigene woorden ons iets hooren verhalen, en wanneer hij iets, dat hij van buiten geleerd heeft, opzegt, of ons iets voorleest. Het eerste is voor ons altijd het aangenzaamste, omdat wij zulks het best begrijpen, en wij begrijpen dat het best, omdat het ons op de beste wijze wordt medegedeeld.

Hieruit volgt nu ook, dat wij dus bij het schrijven de grootste nauwkeurigheid in acht moeten nemen. Dat we ons best moeten doen om alles zoo nauwkeurig mogelijk aan te geven, opdat hij, die het geschrevene leest, dit ook goed verstaan kunne.

Wanneer het nu onze bedoeling is, iets mede te deelen aan iemand, die van ons verwijderd is, of iets, dat wij niet gaarne vergeten zouden zien, in het geheugen te doen bewaard blijven, dan schrijven wij.

Heeft dit schrijven eene bepaalde mededeeling aan een' of aan meerdere personen ten doel, dan noemen wij zulk een geschreven mededeeling een' brief.

Het woord brief komt waarschijnlijk van de latijnsche taal tot ons en beteekent in die taal »kort bericht." Uit deze beteekenis is voor ons wel iets te leeren; namelijk dit, dat onze brieven zoo kort mogelijk moeten zijn. Zijn ze dat niet, dan houden zij op brieven te wezen en veranderen in opstellen, verhalen, mededeelingen en wat men van dien aard nog verder kent, maar brieven zijn het niet meer.

In de laatste jaren is het verzenden van brieven, ook in ons vaderland, zeer toegenomen. Ieder jaar worden er eenige miljoenen geschreven en verzonden.

De inrichting, waardoor de brieven geregeld en veilig verzonden worden, noemt men brievenpostterij; het huis waaraan de brieven ter verzending bezorgd moeten worden, een postkantoor. Wanneer zulk een kantoor niet in alle zaken van het postwezen voorzien kan, maar alleen de verzending van brieven regelt, zooals dat in kleine gemeenten het geval is, dan noemt men het een hulpkantoor.

2.

Vereischten van eenen brief.

Denzelfden eisch, dien we bij het spreken doen, kunnen wij ook bij 't schrijven laten gelden.

We eischen met recht in beide gevallen, dat iemand ons zijne meening zoo duidelijk mogelijk doe kennen, en dat hij ons daarbij zoo weinig mogelijk berooft van hetgeen hij ons wel kan ontnemen, maar niet geven, van den tijd, dat hij dus kort zij.

Maar bij 't spreken is men in de mogelijkheid om door vragen opheldering te ontvangen omtrent hetgeen duister is; daartoe heeft men bij het lezen van eenen brief niet altijd de gelegenheid en dat is dan ook de reden, waarom men van eenen brief eischen mag dat hij nog duidelijker zij, dan het gesprokene.

De eerste eisch, dien men eenen brief stellen kan, is dus die van *duidelijkheid*; dat is: dat de vraag of mededeeling zóó juist gedaan worde, dat men dadelijk den rechten zin daarvan begrijpen kan.

De tweede eisch is die, van in den *gepasten vorm* geschreven te zijn. Even als men bij het spreken de regelen der welvoegelijkheid dient in het oog te houden, evenzoo en nog meer, moet zulks bij het schrijven van eenen brief het geval zijn.

Als gevolg hiervan komt de derde eisch: *netheid in schrift, in stijl en in taal*.

't Is toch hoogst onwelvoegelijk, wanneer men iemand meer moeite, dan noodig is, aandoet, en ieder, die eenen brief in zulk slecht schrift schrijft, dat men het bijna niet lezen kan, veroorzaakt aan anderen dikwerf eene groote moeite en inspanning, daar men gewoonlijk toch zijn best doen zal, om te weten te komen, wat men ons schrijft. Maar bovendien kan men zich zelve door slecht schrift ook benadeelen en zich zelve last bezorgen.

Zoo heb ik eens gehoord van een aanzienlijk heer in een onzer groote steden, die aan den smid van het dorp, waarbij zijn buitengoed lag, schreef om hem een paar groote harken met den vrachtwagen toetezenden. De aanzienlijke man had evenwel zoo slordig geschreven, dat de smid, die tevens landbouwer was, in plaats van *harken*, *varkens* gelezen had. De smid had juist een paar beste varkens in het hok en haastte zich om die, het was juist in den slachttijd, aftezenden. Ge kunt denken, welke groote oogen de heer zette, toen hij de vette varkens voor zijne deur zag afladen. Hij had nu de moeite, en de kosten om ze weêr terug te zenden, en de smid was er niet weinig boos over ook, daar hij, die varkens in de twee dagen, gedurende welke zij op reis geweest waren, zeer voordeelig had kunnen verkoopen. Hij vraagde daarvoor schadeloosstelling en de heer moest, om verdere moeite te voorkomen, zich ook dit verlies laten welgevalen. Dat alles had hij te danken aan zijn slordig schrift. Ik denk, dat hij in 't vervolg wel beter zal geschreven hebben, als hij iets aan dien smid bestelde.

Zoo is het ook gelegen met den stijl en de taal. Indien wij onze gedachten niet op geregelde wijze op het papier brengen, dan kunnen wij er ons ook niet over verwonderen, dat een ander ons niet goed begrijpt en dat hij wel eens denkt: was de schrijver maar hier, dan zou ik hem eens vragen, wat hij eigenlijk met dit en met dat wel bedoelt. Zoo kunnen spel- en taalfouten en zelfs fouten in de lees- en zintteekens verwarring in eenen brief brengen, waardoor de brief somtijds in 't geheel niet aan zijn doel beantwoordt. Zoo schreef een baas eens aan zijnen meesterknecht: zend mij spoedig een' van de jongens.

Piet niet Jan moet komen. De meesterknecht wist niet, wien hij zenden moest en besloot nu de eerste maar te laten gaan. Dat was evenwel geheel tegen de bedoeling van den baas, daar Piet veel te klein en te zwak was om te doen, wat de baas van hem verlangde. Indien de baas geschreven had. Piet niet, Jan moet komen, dan was de zaak dadelijk in orde geweest. Nu kon Piet deze boodschap nog eens terug brengen en de baas een paar uurtjes wachten, eer Jan komen kon. Dat was veroorzaakt door dat de baas één komma had vergeten te plaatsen.

Eindelijk is de vierde eisch van eenen brief, dat hij *zindelijk* en *goed gesloten* en van een duidelijk adres voorzien zij. Dat betreft wel het niterlijke van den brief, maar iedereen zal wel begrijpen, dat het niet aangenaam is, om een vuil stuk papier te ontvangen en: als ieder mijn brief lezen kan is 't geen brief voor mij. Zonder een goed adres kan de brief lichtelijk verdwalen of verkeerd bezorgd worden.

3.

Soorten van brieven en wat er alzoo te schrijven valt.

Ofschoon het waar is, dat er evenveel soorten van brieven zijn kunnen, als er verschillende onderwerpen van mondelinge mededeeling kunnen zijn, zoo laten zich toch die verschillende brieven wel tot eenige hoofdsorten terugbrengen.

Dan komen in de eerste plaats gewone briefjes en brieven over onderwerpen uit het dagelijksch leven, die wij

- 1°. *gemeenezame brieven* zullen noemen, in aanmerking; daarop volgen:
- 2°. *brieven van gelukwensching en deelneming*;
- 3°. *brieven over zaken, den handel en de nijverheid betreffende*;
- 4°. *brieven tot onderzoek van de eene of andere zaak*;
- 5°. *aanbevelingsbrieven en brieven die eenig verzoek behelzen en dienst- en ambtsbrieven*.

Behalve deze geschriften, die men in den waren zin des woords brieven noemen kan, komen in de samenleving nog vele soorten van geschriften voor, waarvan de kennis in meer dan een opzicht noodzakelijk is, al is ook niet ieder in staat om die geschriften in den vereischten vorm te stellen.

Daartoe rekest men dan:

- 1°. *nota's of rekeningen*;
- 2°. *kwitantien of schuldkwijtingen*;
- 3°. *reçus of bewijzen van ontvangst* en
- 4°. *wissels of betalingen door tusschenkomst van een ander. Assignatien of aanwijzingen van betalingen. Schuldbekentenissen, enz., die allen op den handel betrekking hebben*.

Maar men heeft buitendien nog wel eens iets te vermelden, dat men niet altijd mondeling doen kan en dat voor meerdere personen dienen moet; men noemt dat eene *advertentie* of bekendmaking en men gebruikt daartoe meestal dag- en weekbladen of kranten en tijdschriften. Of men verlangt, dat eene overeenkomst woordelijk bewaard blijve en dan maakt men een *kontrakt* of eene overeenkomst. Dat heeft vooral plaats bij het

verkoopen of verhuren van zulke zaken, die men op de plaats, waar zij zich bevinden laten moet, zooals landerijen, bosschen, huizen, enz. Men noemt deze daarom ook onroerende goederen.

Nog kan het voorkomen, dat men uithoofde van de eene of andere omstandigheid, bijv. afwezigheid of ziekte, eene zaak, die men eigenlijk zelf doen moest, niet zelf kan verrichten, maar dat men die door een' ander laat doen. Men kiest dan een' plaatsvervanger of gevolmachtigde, maar die persoon moet dan kunnen bewijzen dat hij aangesteld is, om het werk van den eersten te doen, en dat bewijs moet hem schriftelijk gegeven worden, opdat hij overal zou kunnen bewijzen, dat hij recht heeft tot handelen. Zulk een geschreven bewijs noemt men eene *procuratie* of volmacht.

Ook gebeurt het wel, dat men een verzoek aan de regeering van eene gemeente of van het land te doen heeft, dat niet mondeling geschieden kan, dan doet men zulks bij een geschrift, dat den naam van *verzoekschrift* of *rekest* draagt.

Eindelijk is het ook niet zelden noodig, dat men een bericht door middel van den telegraaf over laat brengen. Zulk een bericht heet een *telegram* of seinschrift. Hierbij komt het er vooral op aan dat men zich met de minste woorden zeer duidelijk weet uittedrukken; omdat elk woord afzonderlijk moet betaald worden.

Al deze dingen moet men op behoorlijke wijze kunnen schrijven, indien men niet telkens verlegen staan zal, of de hulp van anderen zal moeten inroepen. Ieder is derhalve verplicht voor zich zelve en om anderen niet tot last te zijn, er voor te zorgen, dat hij ten minste de voornaamste hiervan ten papiere brengen kan.

Daarom willen we beproeven in dit boekje aanwijzingen te geven, hoe men daarbij te werk gaan moet, en voorbeelden te leveren, die duidelijk maken, wat aangewezen is.

Ieder, die gaarne zich zelve wil leeren helpen en die niet gaarne schade lijdt of anderen tot last is, zal dan ook wel zijn best doen om daarvan zooveel te leeren, als hij noodig heeft.

4.

De brief van binnen en van buiten.

Dat men zindelijk en net papier moet gebruiken, als men een brief schrijft en dat de letters net en duidelijk moeten geschreven worden, zal uit het vorige reeds gebleken zijn. We behoeven dat niet te herhalen.

Maar toch gelooven we, dat het niet nutteloos is om nog enkele aanwijzingen te geven, omtrent het een en ander, dat bij het schrijven van een brief in aanmerking dient genomen te worden.

Wit papier is het beste, men kent de spreekwijze »zwart op wit geven;» alle gekleurde papier maakt het lezen lastig; dus wit papier voor eenen brief.

Men verdeelt den inhoud van een' brief in: *de aanspraak*, *het lichaam* van den brief, *het onderschrift* en den *datum*.

Men begint de aanspraak op eenigen afstand van de bovenzijde van het papier, bijv. 8 c. M. en zorgt er voor, dat de vouw van het papier aan de linkerzijde van den schrijver ligt.

Schrijft men aan een' bloedverwant of vriend, dan plaatst men als aanspraak, boven het lichaam van den brief:

Lieve Ouders! — Waarde Oom! — Beste Vriend! enz., hoe eenvoudiger, hoe beter, en altijd naar waarheid. Maar schrijft men aan een' vreemde, dan moet men behoorlijk de *titulatuur* in aanmerking nemen. In het algemeen kan men aan iemand uit den gewonen burgerstand schrijvende, de aanspraak *Mijnheer!* of *WelEdele Heer!* gebruiken. Aan personen, die eenen academischen graad verkregen hebben, wordt achter het laatste nog gevoegd: *ZeerGeleerde Heer!* Men kan dien graad kennen, wanneer de persoon aan wien de brief gericht is Mr. of Dr. voor zijnen naam plaatst. Is het een hoogleeraar of professor dan schrijft men: *Hooggeleerde Heer!* Allen personen, die, als officieren of rechters de eene of andere betrekking bij 't leger of in den staat bekleeden komt als aanspraak den titel van *Wel Edel Gestrenge Heer* toe.

De godsdienstleeraars worden aangesproken met *Wel Eerwaarde Zeer Geleerde Heeren!* Adellijke personen hebben recht op de aanspraak van *Hoog-WelGeboren Heer!* Aanzienlijken, die niet van adel zijn, op die van *Wel Edel Geboren Heer!* De aanspraak tot den koning is: *Sire!* tot de prinsen: *Doorluchtigste Prins!* Een minister, staatsraad enz., wordt aangesproken met: *Hoog Edel-Gestrenge Heer!* De regeeringsleden eener plaats heeten *Edel Achtbare Heeren!* enz.

In het lichaam van den brief ondergaan deze titels eenige veranderingen en verkortingen. Aan de koningen bezigt men dan U. M., uwe Majesteit, aan de Prinsen: U. K. H., uwe koninklijke hoogheid; aan Ministers, Staatraden, Gene-

raals enz.; Uwe Excellentie of U. Exc.; aan rechters, Ed. Gr. Achtb. Edel Groot Achtbare Heeren; aan de leden van de Staten Generaal: U Edel Mogende of U. E. M., aan de regeeringspersonen eener gemeente U Edel Achtbare of U. E. A. In plaats van U Wel Edele, schrijft men U W. E., van Wel Edel Gestreng, W. Ed. Gestr.; van Hoog Wel Geb.; H. W. G., van Wel Ed. Geboren, W. E. G. In plaats van U Edele, U E. en in gemeenzame brieven U of Gij.

Het onderschrift of de onderteekening moet tevens de betrekking aanwijzen, waarin men tot den persoon, aan wien men schrijft, staat. Men noemt dan uit beleefdheid nog eens den titel en laat daarop die betrekking volgen, waaronder men ter rechterzijde van het papier zijnen naam plaatst; bijv. aan den koning

Van Uwe Majesteit

de gehoorzame dienaar en onderdaan

N. N.

Het onderschrift bij elken brief aan personen die over ons gesteld zijn, luidt na de aanspraak:

Uw gehoorzame dienaar,

N. N.

Bij brieven aan personen, die boven ons geplaatst zijn, maar niet dadelijk over ons zijn gesteld:

De dienstwillige dienaar,

Bij brieven aan bloedverwanten en vrienden wordt, aan 't slot zonder aanspraak, eenvoudig de familiebetrekking of den naam van vriend opgegeven, bijv. Uw U liefhebbende vriend; Uw u hoogachtende Neef; Uw u toegenegen broeder enz.

De datum en de naam der plaats vanwaar men schrijft, worden aan 't slot van den brief aan de linkerzijde geplaatst. Men doet dat ook

wel boven aan den brief; maar 't is doelmatiger zulks onderaan te doen, omdat men wel weet, als de brief voltooid is, wanneer men hem heeft geëindigd, maar men dat bij het begin niet met zekerheid kan bepalen.

Heeft men zoo den brief afgeschreven, dan vouwt men hem of in drieën over dwars, of in vieren dubbel op, en steekt hem in een couvert, enveloppe of omslag. Nadat men dit dicht gemaakt heeft, plaatst men het *adres* daarop. Het adres moet zeer duidelijk geschreven worden en den naam met behoorlijken titel van den persoon aan wien de brief verzonden moet worden, benevens dien van de plaats zijner woning bevatten. Is de plaats een groote gemeente, of is de persoon weinig bekend, dan moet men ook daarbij de straat en het cijfer van het huis opgeven. Men hecht dan een postzegel op den brief en zoo kan hij verzonden worden. Als voorbeeld van adres diene het volgende:

Den WelEdelen Heere
den Heere A. van Woster,
koopman in granen.
Dorrestraat, Wijk C, N°. 27.
te
Ankswoud.

5.

Hoe de brief verzonden wordt.

De brievenposterij.

Onze brief is gereed, maar daarmede heeft hij nog niet beantwoord aan het doel, dat wij met het schrijven hadden; hij moet ook gelezen worden.

Hoe zal men daarvoor zorgen?

Als de persoon, die den brief lezen moet, niet te veraf woont, brengen wij hem er zelf heen of laten hem brengen, maar woont hij te ver dan werpen we hem in de brievenbus en laten de bezorging aan de brievenposterij over.

Dat is eene inrichting, waardoor het voor al de menschen in een land gemakkelijk en goedkoop is om brieven aan hun adres te laten bezorgen. Het zou toch kostbaar en moeielijk zijn, wanneer ieder zelf de brieven bezorgen moest, daar waar zij moesten zijn.

Nu gaat dat veel gemakkelijker. In eene groote stad zijn altijd vele menschen, die naar eene andere groote stad iets te schrijven hebben en in plaats van allen een voor een hunne brieven daartoe brengen, geven ze die gezamenlijk aan een man, die de moeite daartoe doet.

Zoo eenvoudig is de zaak evenwel niet. 't Gebeurt niet zelden, dat brieven tijdingen van geheimen aard of papieren van waarde bevatten, daarom is niet ieder in de gelegenheid om zekerheid voor de goede bezorging te geven, dat kan de regeering wel doen en daarom heeft iedere welgeordende staat ook een behoorlijk postwezen.

Die posten, brievenposten, zijn reeds tamelijk oud.

Darius Hystaspes, koning van Perzië, had reeds 520 jaar vóór de geboorte van Christus een geregeld postwezen, maar liet niet toe, dat iemand buiten de regeering daarvan gebruik maakte. In de Heilige Schrift lezen wij reeds vroeger, 550 jaar vóór Christus, in de geschiedenis van Esther van postboden, die door Ahasveros of Xerxes werden uitgezonden, maar ook hier is alleen sprake van de regeering en niet van het volk. Ook lezen wij van den Romeinschen keizer Augustus,

die regeerde toen onze Zaligmaker geboren werd, dat hij door zijn ontzettend groote rijk zulke brievenposterijen had, maar ook deze waren alleen tot gebruik van de regeering des keizers, voor het volk gaven zij geen gemak of voordeel. Wilde een gewoon mensch eenen brief verzenden, dan moest hij dien met opzet laten wegbrengen, of geven hem bij gelegenheid aan eenen vriend of eenen bekende mede. Op die wijze heeft de Apostel Paulus bijv. zijne brieven nog laten bezorgen. Wij lezen dat hij die door Febe, eene diacones, door Titus, door Lukas, door Tijchikus, door Epafroditus, Onesimus en anderen heeft laten bestellen.

Na keizer Augustus vinden wij voor 't eerst weér gewag gemaakt van posterijen, in 't midden der dertiende eeuw, en wel langs de Oostzee. Door de kruistochten was de handel in Europa beginnen te bloeien en de rijke kooplieden verbonden zich in 1270, om wagens of boden op bepaalde tijden naar plaatsen, waarmede zij in handelsbetrekking stonden, aftezenden. Van zulk eene gelegenheid kon dan ook ieder, voor geld en goede woorden, gebruik maken om eens een brief te verzenden, maar men was er volstrekt niet zeker van of zulk een brief wel ooit terecht zou komen. Eerst in het jaar 1630 werd in Frankrijk een geregelde postdienst voor het publiek geopend en van daar verspreidde deze zich in Duitschland en andere landen van Europa. Langzamerhand is deze al meer en meer uitgebreid en tegenwoordig hebben alle plaatsen van eenige beteekenis ook een postkantoor.

Hoe gaat nu dat verzenden?

Aan 't postkantoor is een brievenbus, waarin men de brieven werpen kan. Op bepaalde tijden van den dag wordt deze bus geledigd.

Nu sorteert men de brieven. Men zoekt ze uit; dat is, men ziet na, welke brieven naar dezelfde plaats verzonden moeten worden en pakt die te zamen bij elkander in een pakket. De pakketten van kleinere plaatsen, die rondom eene grootere plaats gelegen zijn, worden bij elkander gevoegd en naar de grootere plaats verzonden, vanwaar ze dan weder naar de kleine gemeenten gebracht worden. In onze dagen gaat de verzending met den spoorwagen zeer snel. Die plaatsen, welke nog niet aan een spoorweg gelegen zijn, laten de pakketten aan het dichtst nabij gelegen station afhaken en kan dat ook niet, dan worden zij met rijtuig, een dusgenoemd postkarretje, vervoerd of door voetboden van het eene kantoor naar het andere gebracht.

Wanneer het pakket aan 't postkantoor geopend is, worden de brieven weder gesorteerd naar de wijken en straten, waar zij te huis behooren. Elke wijk heeft zijnen brievenbesteller en deze brengt nu zoo spoedig hij maar kan de brieven aan hun adres. Men kan ook de brieven zóó verzenden, dat zij aan het postkantoor worden afgehaald. Dat heet men; de brieven *poste restante* laten. Wanneer men dat wil, moet men zulks op het adres van den brief plaatsen. Dat komt vooral dan te pas, wanneer iemand op reis is en men te voren met hem heeft afgesproken op welk postkantoor men zal maken, dat er op een bepaalden tijd een brief ligt.

Nu zou er van 't brievenvervoer met geldswaarde, of met monsters en stalen, van het frankeren en aantekenen van brieven nog wel wat te zeggen zijn, maar wij zullen ons, omdat de les reeds groot genoeg is, alleen hierbij bepalen, dat we u mededeelen, dat een gewone

brief, dat is een brief die 15 grammen of minder weegt, voor ons geheele vaderland, maar 5 cts. als frankeermiddel of postzegel kost. Dat is zeer goedkoop.

6.

Gemeenzame brieven.

Brieven aan personen, die met ons in gelijken stand zijn en met wie we wel bekend zijn, noemen we *gemeenzame* brieven.

Van Alphen zong voor bijna honderd jaren, in 1781, reeds:

*»Schrijven moet men, zegt papaatje,
Evenzoo, alsof men praat,»*

en dat is vooral op deze soort van brieven van toepassing. Brieven aan personen van hooger rang kunnen niet altijd in dien vorm geschreven worden; daarbij komt nog wel het een en ander te pas, dat men niet over 't hoofd mag zien, indien men niet van onbeleefdheid wil beschuldigd worden.

Maar bij gemeenzame brieven heeft men eigenlijk slechts te denken: laat ik net zoo schrijven als ik het mondeling zou moeten zeggen, dan is de brief zeker het best geschreven.

We zullen een paar voorbeelden van zulke brieven opgeven, dan zult ge gemakkelijk zien, op welke wijze deze brieven worden ingericht.

Jan heeft aan zijn' vriend Willem een boek geleend, maar komt nu in de noodzakelijkheid

om dat boek te moeten gebruiken, en daar hij zijn schoolwerk nog niet af heeft, kan hij het niet halen; hij zendt dus een jongen met een briefje van den volgenden inhoud naar Willem:

Beste vriend!

Verleden week heb ik u het werk van Beijer over de krijgskundige aardrijkskunde geleend, en nu moet ik er wat in nazien, waarom ge mij een groot genoegen doen zult, wanneer ge het met bringer dezes, voor een uurtje, medegeeft. Na het gebruik zal ik het u dadelijk weder terug zenden.

Uw vriend,

Van huis, 7 Juni 1875.

Jan.

Ge ziet hoe eenvoudig en gemakkelijk zulk een briefje te schrijven is. Toch kunnen er wel omstandigheden zijn, die tot een meer uitvoerig schrijven dringen. Bijvoorbeeld in dit geval: Hendrik had aan zijn vriend Gerard beloofd om op eenen bepaalden dag, natuurlijk met voorkennis zijner ouderen, naar Amsterdam te gaan om de Diergaarde te bezien. Maar nu krijgen de ouders van Hendrik juist den dag te voren een' brief van zijn' oom, die zeer lang buiten 'slands geweest was, dat deze op dienzelfden dag bij hen hoopt te komen en dat hij dan al de huisgenooten, vooral ook Hendrik, verlangt te zien; maar dat hij niet langer dan één dag kan blijven.

Wanneer Hendrik nu toch heenging, dan zou dat weinig belangstelling in zijnen vriendelijken oom, die hem dikwijls genoegen had aangedaan, verraden; hij moest dus wel besluiten om het reisje naar Amsterdam op te geven en zijnen vriend Gerard, dien hij toch niet te vergeefs kon

laten wachten, zulks berichten. Daarbij wist hij wat moeite Gerard had aangewend om alles voor dit reisje, waarvan ze zich beiden zulk een genot hadden voorgesteld, in orde te brengen. Voor Hendrik was het dus niet gemakkelijk om hierin iets te veranderen; maar hij was genoodzaakt om van tweeën één te kiezen, om óf zijn oom, naar wien hij zoo verlangde, te zien, óf het reisje naar Amsterdam te doen; beide te gelijk op denzelfden dag, dat was niet mogelijk. Hij schreef dus aan Gerard:

Waarde Gerard!

Bijna had ik u geschreven „tot mijn leedwezen,” maar dan zou ik maar de helft van de waarheid gezegd hebben; daarom begin ik nu met u te zeggen, tot mijne blijdschap en tevens tot mijn leedwezen, ben ik in de noodzakelijkheid u te verzoeken het tegen morgen voorgenomen reisje naar Amsterdam eenigen tijd uittestellen. Ik zou u dat niet voorstellen, indien daartoe geene dringende redenen bij mij waren; redenen, die ik niet weten kon, toen wij te zamen het plan vormden tot het bezoek van den Dierentuin te Amsterdam.

Gij weet, dat ik een' oom heb, die eenige jaren in Egypte heeft doorgebracht, mijn oom van Horn; deze heeft mijnen ouders onverwacht bericht, dat hij morgen, op zijne doorreize naar Londen, één dag bij ons hoopt door te brengen, en dat hij dan ons allen hoopt te zien. Ga ik nu naar Amsterdam, dan zie ik mijn' oom niet en hij zal ook teleurgesteld zijn, als hij mij niet ontmoet. Hij lield altijd zooveel van mij, toen ik nog klein was, en nu heeft hij mij in geen ze: jaren gezien. Gij kunt dus begrijpen, dat

ik ook om zijnentwil niet uit kan gaan. Dat zou ten minste den schijn geven, alsof ik mij niet veel aan mijnen Oom liet gelegen liggen.

Dat is de reden, die mij noopt, u voor te stellen om het tochtje naar Amsterdam op heden over 8 dagen te verzetten.

Ik weet zeer wel, dat dit eenigszins lastiger voor u zal uitkomen; maar ik ben ook al te zeer overtuigd van uwe vriendschap voor mij, dan dat ik niet zou gelooven, dat ge dien last en die moeite en zelfs die teleurstelling voor mij zoudt over hebben. Mocht het u op eenen anderen dan den opgegeven dag beter uitkomen, dan spreken we elkander nader wel eens.

Groet uwe lieve ouders voor mij en geloof mij te zijn

Uw Vriend Hendrik.

Van huis, 1 Juli 1875.

Beproof nu eens om een paar dergelijke briefjes te schrijven over de volgende onderwerpen:

Gisteren avond hebt ge uwe portemonnaie (geldtaschje) bij een vriend laten liggen. Nu zendt ge met de meid een briefje om die weder te bekomen.

Uw oom woont buiten op een doorp. Onverwacht krijgt ge een dag vacantie, omdat uw onderwijzer noodzakelijk uit de stad moet. Nu vraagt ge uwen oom of ge dien dag bij hem moogt doorbrengen; ge vraagt hem belet, zooals men dit noemt.

7.

Brieven aan voorname personen.

Niet zelden zijn we in de noodzakelijkheid om brieven te schrijven aan hen, die verre boven

ons in stand en aanzien verheven zijn. Men heeft daarbij dan vooral in het oog te houden, dat men evenmin in geschriften als in het dagelijksche leven de regelen der bescheidenheid en der welvoegelijkheid uit het oog mag verliezen. Men is evenzeer onbescheiden, wanneer men laag en kruipend, als wanneer men verwaand en aanmatigend tot iemand komt. En men vervalt lichtelijk tot het eerste gebrek, omdat men meestal niet aan voorname lieden schrijft, dan wanneer men van hen eenigen dienst te vragen heeft.

Daarom moet men bij dat schrijven niet langdradig maar toch duidelijk zijn. Na de aanspraak, die in behoorlijken vorm moet wezen, vermeldt men de aanleiding tot het schrijven en zet dan de zaak of de aanvraag kort en duidelijk uiteen. Wanneer men hiermede gereed is, neemt op beleefde en korte wijze afscheid en verzendt den brief, zonder een *naschrift* of *postscriptum*, dat men onder vrienden wel gebruiken mag, maar tegenover onze meerderen niet. Zulk een *naschrift* geeft toch allen schijn, dat men bij het opstellen van den brief niet behoorlijk heeft nagedacht. Al wat men in zulk eenen brief te zeggen heeft, moet in 't lichaam van den brief zelve voorkomen.

We willen weder een klein voorbeeld daarvan geven. In de stad Boli woont een aanzienlijk Heer, Baron van Hijdonk, die verscheidene woningen in eigendom bezit, welke hij aan geschikte en oppassende menschen voor weinig gelds in het jaar verhuurt. Een timmermansknecht, Robert geheeten, verneemt, dat een dezer huizen ledig komt en wil dat gaarne betrekken, maar moet zich ter bekoming van die woning tot den Heer van Hijdonk zelve wenden.

Hij doet dat per brief, omdat hij niet recht weet, wanneer hij dien Heer het best kan spreken, en ook, omdat hij dan zijn werk niet behoeft te verzuimen. Zie hier, wat hij schrijft :

Hoog WelGeboren Heer!

Van den Heer Bare, die voor U H.W.G. zaken waarneemt, heb ik vernomen, dat de woning, tot dusverre door J. Bossel bewoond, op den hoek van de Parksteeg, met Mei aanstaande open komt, en daar mijne tegenwoordige woning voor mijn gezin te klein wordt, zoo zoude ik gaarne eene ruimere woning hebben, en mij zeer verheugen, indien daaraan een tuintje verbonden ware. Dit is bij genoemde woning het geval en ik neem daarom de vrijheid U H.W.G. vriendelijk te verzoeken mij die woning op de gewone voorwaarden te willen verhuren. Naar mijn persoon en mijn gezin kan bij den Heer Nasten, bij wien ik sedert tien jaren in dienst ben, onderzoek gedaan worden.

In de hoop, dat U H.W.G. aan mijn vriendelijk verzoek zult kunnen gevolg geven, heb ik de eer, na mij in U H.W.G's. bescherming aanbevolen te hebben, te zijn

Van U HoogWelgeboren Heer!

Boli,
den 13 Maart 1870.

De Dw. Dienaar,
R. Vormer.

Een ander Heer had eene advertentie in de krant laten plaatsen, waarbij hij verzocht om op een dorp gedurende drie maanden twee kamers te huren, terwijl hij daarbij tevens kost en bediening wenschte.

Baas Nord, bakker op het dorp A., had die advertentie gelezen en meende, dat hij wel gedurende drie maanden zijn' voorkamers kon missen en zijne vrouw wilde ook wel de moeite doen

om voor dien Heer gereed te maken, wat hij noodig had, indien zij er namelijk redelijk wel voor betaald werden; baas Nord schreef daarom aan dien Heer :

WelEd. Geb. Heer!

Naar aanleiding van de advertentie geplaatst in de Eesche krant van den 16^{en} dezer, ben ik zoo vrij UW.E.G. een paar kamers in mijne woning met het daarbij gevraagde aan te bieden.

Het dorp A, waar ik woon, is alleraangenaamst gelegen, heeft uitgestrekte wandelingen en is niet ver van den spoorweg, zoodat de gemeenschap met andere plaatsen zeer gemakkelijk valt. Ons huisgezin is klein, daar wij slechts drie kinderen, eene dienstmaagd en een knecht hebben. De kamers zijn geheel vrij en van alle gemakken voorzien. Zij liggen beiden voor aan het huis aan den straatweg, die door het dorp loopt.

Mocht het UW.Ed.Geb. genoegen doen om eens te komen zien, dan zullen wij UW.EdG. gaarne afwachten.

De prijs door ons bepaald voor alles, wat in de advertentie gevraagd wordt, is f 80.— per maand. Wij gelooven, dat zulks niet te veel is voor hetgeen aangeboden wordt en hebben de eer met hoogachting ons te noemen,

Van UWelEd Geboren!

de Dw. Dienaar,

J. K. Nord,

Mr. Broodbakker.

Schrijf eens eenen dergelijken brief aan eenen *Notaris*, die eenen jongsten klerk op zijn kantoor verlangt en aan eenen burgemeester met verzoek om u uwe geboorte-acte te willen zenden.

Een uitvoerige brief.

Karel was een fiksche jongen, die zijn twaalfden verjaardag reeds beleefd had. Hij was door zijnen oom, die in Antwerpen woonde, uitgenoodigd om een gedeelte der vacantie bij hem te komen doorbrengen, en hij wilde gaarne aan dit verzoek gevolg geven; maar 't was in den winkel zijns vaders juist zoo druk en er was zooveel werk op het kantoor, dat zijn vader niet in de gelegenheid was om hem te brengen. Hij zou dus of te huis moeten blijven, of alleen gaan; en daar Karel een knaap was, die zich wel wist te redden, zoo besloten zijne ouders daartoe. Hij zou alleen de reis ondernemen, maar moest beloven, dat hij zoodra hij aangekomen was, schrijven zou; en hij deed dat ook, zooals we uit het volgende kunnen zien. Hij schreef:

Lieve Ouders!

Gezond en wel ben ik voor een half uurtje hier aangekomen. Ik mocht Oom en Tante en mijne neefjes, die aan het station waren, in goeden welstand aantreffen en haast mij nu om aan mijne belofte te voldoen.

Wat ben ik blijde geweest, dat Vader een kaartje voor mij genomen had tot aan Antwerpen toe, want waarlijk ik zou dikwijls niet geweten hebben, hoe ik het had moeten maken, indien ik telkens, als ik op eene andere lijn kwam, een kaartje had moeten nemen. Nu was dat zeer gemakkelijk. Ik luisterde maar goed toe of ik in den wagen kon blijven zitten, of dat ik er uit moest stappen; moest ik er uit, dan vraagde

ik maar aan den kondukteur in welken trein ik weer plaats nemen moest om naar Antwerpen te komen en dan was die altijd zoo vriendelijk om mij dadelijk terecht te helpen.

't Was mij wel wat vreemd om zoo geheel alleen te moeten reizen en ik durfde te Boxtel bijna geen glas bier te vragen, omdat ik meende, dat zulks voor een jongen van mijne jaren niet wel stond, maar ik had zulk een dorst, dat ik het eindelijk maar deed en voor een dubbeltje kreeg ik zulk een groot glas bier, dat ik het niet eens ledig kon drinken.

Toen ik te Amsterdam in den wagen kwam, zaten daarin reeds een paar heeren, die er tot Utrecht in bleven. Een dier heeren was een oud, grijs man, die zoo vriendelijk was om telkens wat met mij te spreken, en om mij op de fraaie dorpen en velden opmerkzaam te maken; hij vroeg mij, wat ik alzo geleerd had en wat ik worden wilde, waar ik heen ging, hoe het kwam dat ik zoo alleen reisde, enz. Het was een zeer aangenaam man, die mij den weg heel kort maakte en er voor scheen te willen zorgen, dat ik niet te veel aan huis zou denken. De andere mijnheer had een grooten baard en een paar lange knevels, die hij telkens met zijne vingers tot een krulletje wou maken; dat was al, wat hij deed; of hij spreken kon, weet ik niet: want ik heb zijne stem volstrekt niet gehoord. De oude heer wees mij aan het station te Utrecht den weg om aan het Staatsspoor te komen, zoodat ik daar niet eens behoefde te vragen. Dat was wel vriendelijk van hem, vindt u dat niet? Hij had mij toch vroeger nooit gezien.

De wagen van den Staatsspoor was nog mooier dan de vorige, waarin ik gezeten had, maar ik

zat er niet zoo gemakkelijk in, want er kwamen behalve mij nog 9 personen in dezelfde ruimte. Ik was maar blij, dat ik er vroeg gekomen was; nu zat ik in een aardig hoekje, vlak bij het raam en kon alles zien, wat er buiten was. 't Duurde niet lang of 't fluitje liet zich hooren en wij stoomden voort. Na een half uurtje waren wij op de groote brug over de Lek bij Kuilenburg. Ik was toen wel een beetje benauwd. De Lek is een breed water en het vreeselijke groote hek van de brug maakt, dat men bij het naar buiten zien wel wat duizelig wordt, omdat alles zoo snel voorbij vliegt. De heeren in den wagon hadden het zoo druk, dat ik geen woord verstond van al, wat zij zeiden. Nu en dan lachten ze eens dat het klonk en als ze allen aan het rooken waren, dan scheen het net alsof ze in een blauwe wolk zaten. Omdat het raampje open was, had ik er toch geen last van. Die heeren waren niet vriendelijk en niet onvriendelijk; zij deden net, alsof ik er niet was, en toen deed ik ook maar net alsof zij er niet waren en at een paar krentebroodjes, die Moê in mijne tasch gedaan had, lekkertjes op. Ik verveelde mij bij deze reis tot den Bosch toe, volstrekt niet. Er was voor mij zooveel te zien, dat ik geen tijd had om mij te vervelen. Ik heb mijn leesboek dan ook niet uit de tasch gehaald, maar heb het net zoo in Antwerpen gebracht als ik het medegenomen heb. In Boxtel moest ik weer overstappen in den trein, die over Tilburg naar Breda ging. Van de steden en dorpen heb ik niet veel kunnen zien. Alleen bij Tilburg gaat men zeer dicht voorbij de stad; zoodat men gemakkelijk vele fabrieken en huizen zien kan. Daar verlieten vele menschen den trein, die, naar ik hoorde,

met den Leuvenschen trein op Brussel gingen. Wij waren nu vrij spoedig te Breda en moesten daar in eenen anderen trein, den Belgischen trein, overgaan. 't Scheen mij zoo toe, dat die trein er niet zoo zindelijk uitzag als onze staatsspoortrein. Ook was de spraak van de meeste menschen anders, dan van die, welke ik tot nog toe gehoord had. Er waren nog al menschen bij gekomen, die alleen fransch spraken; ik dacht dat het Belgen of Franschen zouden zijn en vond het wel een beetje vreemd om zoo met menschen in een wagon te zitten, die mij niet konden verstaan. Zij waren vriendelijk en spraken mij nu en dan eens toe in het fransch, maar, hoewel ik hen verstond, had ik toch den moed niet om fransch met hen te spreken. Zij scheenen het wel aardig te vinden, dat ik in het hollandsch antwoordde, als zij mij iets in 't fransch vraagden, en ik geloof wel, dat zij van onze taal ook wel zooveel kenden, dat zij begrepen, wat ik bedoelde. Spoedig kwamen wij door bosschen, heiden en bouwland heen over de grenzen aan het station Esschen; daar moesten wij gevisiteerd worden. Alle reizigers moesten uit de wagons in eene groote kamer; hunne koffers en tasschen moesten zij open doen en er kwamen twee mannen om te zien of er ook verboden dingen in waren; was het in orde dan deden zij met krijt eene streep er op en men kon heengaan. Mijne tasch scheen al heel goed in orde te zijn, want ik kreeg er een dikke streep op en kon gauw heengaan. Ik gebruikte nu den tijd, die er overbleef vóór dat de trein vertrok, om mijne laatste broodjes met een glas Brabantsch bier te gebruiken. Binnen een uur waren we in Antwerpen. Eer we in de stad kwamen zag ik vele

forten en batterijen met kanonnen er op. Ten laatste begon ik wel eens te denken; wat zal ik beginnen als oom of tante niet aan het station zijn? maar juist toen ik daaraan dacht, zag ik beiden staan. Ik dankte in mijn hart den goeden God, die mij op deze reis weder bewaard en beschermd had en was recht blijde toen tante mij in hare armen pakte. Zie zoo, dat is een lange brief, over drie dagen hoop ik nog meer te schrijven. Groet alle broeders en zusters van mij en zijt van harte gegroet van

Uwen gehoorzamen
Karel.

Antwerpen, 27 Aug. '74.

9.

Brieven van gelukwensching of
felicitation-brieven.

Bij verjaardagen of Nieuwjaarsdagen, bij 't een of ander gunstig voorval, dat ons bejegt, bij het verkrijgen van eenen wensch, bij huwelijken en bij andere omstandigheden, waarin we reden hebben om ons te verheugen in den zegen, dien de Algoede ons schenkt, is het de gewoonte, dat men ons geluk wenscht. Is men bij elkander, dan doet men dat eenvoudig mondeling; maar is men van elkander verwijderd, dan moet men dat schriftelijk doen.

Er zijn wel menschen, die zeggen, dat deze gewoonte niet veel beteekent, dat zij niet goed is, daar zij dikwijls met bijoogmerken gepaard gaat

en niet altijd in oprechtheid geschiedt. Het laatste kunnen we niet tegenspreken, maar wij mogen eene zaak niet afkeuren, omdat er misbruik van gemaakt wordt. Er staat toch duidelijk in den Bijbel: »weest blijde met den blijde,» en daaruit volgt, dat we die blijdschap ook wel toonen mogen. Niet onoprecht, niet valsch, maar eerlijk en welgemeend, en daarom eenvoudig en waar.

Zoo moet dan ook een brief van gelukwensching zijn ingericht. Men moet die alleen schrijven aan personen, met welke men zoo goed bekend is, dat zij kunnen begrijpen, dat men in hun geluk waarlijk belang stelt. Dat is het geval met bloedverwanten en vrienden; met personen die over ons gesteld zijn en tot welke we in nauwe betrekking staan, en met personen, die zoo hoog geplaatst zijn, dat hun welvaart wel invloed heeft op eene geheele gemeente of geheel een land en volk; bijv. met vorsten, regeeringspersonen en anderen.

Bij 't schrijven van zulk eenen gelukwensch moet men, behalve de gewone zaken, die bij elken brief in acht genomen moeten worden, nooit vergeten, dat men de zaak, waarover men schrijft, niet uit het oog verliest, waardoor men in algemeenheden zou vervallen, die al de gepastheid van ons schrijven zouden doen verloren gaan. We willen een paar voorbeelden opgeven.

De oom van Maria is jarig; zij feliciteert hem daarmede:

Lieve Oom!

We verheugen ons recht hartelijk met u over het geluk dat de Algoede u op dezen dag te genieten geeft, daar ge gezond en wel in het midden van uw geliefd gezin uwen geboortedag moogt vieren.

Kon ik bij u zijn, ik zou u mijnen gelukwensch mondeling brengen; maar nu dat niet kan, hoop ik dat mijn schrijven u niet onaangenaam zijn zal en dat de goede Vader in de hemelen u dezen dag recht gelukkig met allen, die u lief zijn, doe vieren; dat Hij u nog lange in gezondheid bij het leven sparen moge en dat elke nieuwe verjaardag, dien gij moogt beleven, u ook nieuwe redenen van dankbaarheid schenken moge.

Blijf lang nog voor allen, die u liefhebben, gespaard en heb de vriendelijkheid daaronder ook te willen rekenen

Westhoek, 5 April 1875.

Uw Nichtje,
Maria.

De heer, bij wien Herman op het kantoor is, viert zijnen vijftigsten verjaardag en Herman wenscht hem daarmede per brief geluk, omdat zijn heer op dien dag niet in de stad kon zijn:

Hooggeachte Heer!

Al moeten we op dezen dag het genoegen van uw bijzijn missen, toch vergeten we het niet, dat hij ons de herinnering brengt van een geluk, waarvan allen, die het genoegen hebben, onder uw toezicht te mogen arbeiden, de waarde het best kunnen gevoelen. Het is het voorrecht, dat de Heer ons schenkt, om te mogen herdenken, dat Hij u voor de uwen en voor zoovelen, voor wien U zoo nuttig zijt, weder een jaar lang bij het leven en bij 't genot van den zegen der gezondheid heeft willen sparen. Diezelfde God blijve u nabij en steune u ook bij het toenemen der jaren, door de hulp en de liefde van hen, die met en onder u arbeiden.

De Heer doe u nog dikwerf uwen verjaardag

belevèn, en schenke mij nog veelmaal het genoegen om u op dien dag naar waarheid en met hoogachting te mogen betuigen, dat ik steeds hoop te zijn en te blijven.

WelEd Heer!

UwEd Dw. Dienaar,
Herman.

De broeder van Jan was kweekeling op eene normaalschool en had zijn examen als hulponderwijzer met gelukkig gevolg gedaan. Zoo spoedig mogelijk telegrafeerde hij dat aan zijne ouders, en ontving van hen en van zijnen broeder Jan, die een paar jaar ouder was dan hij, den volgende brief:

Waarde Frits!

Gij kunt denken, hoe blijde onze ouders en wij allen waren, met het heuglijke bericht, dat de telegraaf ons bracht. Zijt uit ons aller naam geluk gewenscht. God geve, dat dit voorrecht de eerste schrede zijn moge op den weg van een nuttig en werkzaam leven, tot heil van velen! Hij schenke u lust en krachten om uwe studiën met ijver te blijven voortzetten, en geve, dat ge ook bij de examens, die later nog volgen zullen, even gelukkig zijn moogt, als bij dit.

't Komt ons voor, dat u een pak van 't hart gewenteld is en dat ge even als wij niet vergeten hebt, Hem te danken, van Wien ook dit voorrecht u ten deel mocht vallen. Hij heeft u gesteund en gesterkt. Hij zij u verder ten goede in alles nabij.

Ge komt ons nu zeker spoedig eens opzoeken, dan zullen we het u nog duidelijker dan zulks op 't papier kan geschieden, doen zien, hoe gelukkig door uw geluk geworden zijn

Uwe Ouders, Zusters en Broeder,
Jan.

Brieven van deelneming, condoléantie of rouwbeklag.

In hetzelfde heilige Boek, waarin het: verblijdt u met den blijde voorkomt, staat ook geschreven: en weent met den weenende en ook: draagt elkanders lasten. Zoo is het dan Christenplicht om onze meewarigheid te betoonen met het lot, dat anderen treft en moeten wij ons best doen, om het leed, dat anderen dragen moeten, zooveel mogelijk te verzachten.

En al is het waar, dat wij de rampen zelve niet kunnen wegnemen en dat God alleen de ware Trooster der ongelukkigen zijn kan, zoo is het toch ook waar, dat wij het niet weten kunnen of God juist niet ons als een middel in Zijne hand wil gebruiken om smarten te verzachten en troost aan te brengen.

Er schijnt toch voor den mensch reeds eenige verzachting van smart en eenigen troost te zijn in de gedachte dat anderen met en om ons lijden; in de gedachte, dat we in ons ongeluk niet alleen staan, maar deelnemende harten voor ons kloppen.

Van daar dan is ook de gewoonte om bij het overlijden van bloedverwanten of bekende vrienden brieven van rouwbeklag aan de overblijvenden te schrijven en ook om, wanneer iemand eenig ongeluk overkomen is, hem onze deelneming daarin te betuigen.

Een paar voorbeelden van zulke brieven zullen u gemakkelijk duidelijk maken op welke wijze zulke brieven ingericht worden.

Een vriend heeft op jeugdigen leeftijd zijnen vader verloren en blijft nu alleen met zijne moeder over. Hij heeft daarvan bericht gezonden.

Zeer Geachte Vriend!

Het bericht van het overlijden uws Vaders heeft ons zeer getroffen. Wij beseffen eenigszins wat ge in den werkzamen, liefderijken Vader op den leeftijd, waarin ge zijne voorlichting en hulp nog zoo zeer noodig hadt, moet ontberen.

Maar, het is God, die hem weggenomen heeft en zeker heeft de liefderijke Vader in den Hemel dat niet gedaan dan met de meeste wijze en liefderijke bedoelingen. Uw vader leefde en stierf als een oprecht Christen; hij had geene vreeze voor den dood en wist in Wien hij geloofde. De hope des beteren levens heeft zijn sterven zacht gemaakt en zijne laatste woorden getuigden immers van de zekerheid dier hope voor hem?

O, welk een zegen voor ons, te mogen denken, dat onze geliefde dooden, niet voor altijd van ons gescheiden zijn! Welk een zegen, wanneer wij hen met gerustheid kunnen nastaren!

Dat was bij uwen vader het geval. Zijn heengaan was voor hem een zegen, dien ge den werkzamen, vromen man niet misgunnen kunt, ook al treurt ge om zijn verlies.

Voor u en de uwen is de smart, voor hem is de vreugde. Dat gelooft ge zeker. Mocht dan nu het heengaan uws Vaders ook voor u, bij 't gemis, toch ook dien zegen achterlaten, dat ge des te meer uwe roeping gevoelt om te streven naar de zekerheid, dat ge uwen Vader eenmaal zult wederzien en mocht de zorg, die ge voor uwe lieve moeder aan den dag legt, haar eenigszins het groote verlies, dat zij geleden heeft,

verzachten en u de aangename voldoening schenken, dat ge uw kinderplicht naar uw vermogen, met Gods hulpe, aan haar volbrengt.

De Heer zelf vertrooste haar en u, door de overtuiging, dat Hij niet plaagt of bedroeft van harte, maar dat Hij zulks doet tot ons nut.

Deze overtuiging steune en sterke u op den verderen levensweg, en mocht ook ik in staat zijn om op de eene of andere wijze leniging in uwe smarte aan te brengen; reken dan op de bereidvaardigheid van

Uwen deelnemenden Vriend,
G. van Ris.

Vorholen, 3 Maart '74.

Een oom, die op eene boerderij woonde, heeft het ongeluk gehad van zijne woning met al wat deze bevatte bij een brand, door onweder veroorzaakt, te verliezen. Gelukkig hebben hij en de zijnen het leven er bij behouden, maar zijn nu zonder middel van bestaan. Een neef schrijft op het ontvangen van de tijding van dit ongeluk:

Lieve Oom en Tante!

De slag, die u getroffen heeft, heeft ons allen met diepe droefheid vervuld. Wij begrijpen den treurigen toestand, waarin ge door dit ongeval zijt gekomen, en kunnen beseffen welk een smart ge daarover moet gevoelen. Maar laat u die smart niet al te zeer ter neder drukken. Wat ge verloren hebt was eene gave van dien God, die u het verlies in dubbele mate weer kan vergoeden. Hij heeft gegeven en Hij heeft genomen; Hij is nog machtig u weder op te richten en weder te geven, wat Zijne liefde nuttig en noodig oordeelde

u thans te ontnemen. Blijft op Hem hopen, Hij zal 't weder goed maken. Laat de smart u de handen niet verlammen, maar houdt moed en zeker is het, dat de Heer u Zijn' zegen niet onthouden zal. Hij heeft nog meer dan dit om u te geven. Uw geloofsvertrouwen wordt op eene zware proef gesteld; maar Hij, die het kruis geeft, geeft ook de kracht om het te dragen. Gij hebt het voorrecht, dat ge in dit ongeluk uzelf en uwen medemenschen niets te verwijten hebt. 't Kwam van boven en 't kan niet anders, wat van dáár komt, dat moet goed zijn.

Die overtuiging sterke u en geve u moed en kracht om te dragen wat Zijne hand u oplegt.

Vader heeft mij verzocht om u te vragen, waarmede we u van dienst kunnen zijn. Wat hij doen kan om uwen nood te verzachten, dat wil hij gaarne doen. Hij hoopt, dat het ongeluk wel te overkomen zijn zal, indien we maar weer met frisschen moed beginnen, op God vertrouwen en elkander helpen, zooveel we kunnen. Dat laatste wil vader gaarne doen, hij wacht slechts op bericht omtrent hetgeen gij verlangt.

Mocht dat eenigen troost voor u allen geven, dan zullen mijne ouders en wij ons allen er in verheugen, dat de Heer ons in de gelegenheid gesteld heeft ook nog anders dan door woorden te toonen dat we zijn

Uw deelnemende Neef,
Karel Westman.

Paailo, 4 Febr. 1872.

Brieven van mededeeling.

Communicatie-brieven.

Elke brief bevat eene mededeeling en als zoodanig zijn alle brieven communicatie-brieven, maar toch geeft men in het bijzonder dien naam aan zulke brieven, welke in eenen eenigszins eigenaardigen vorm berichten van gelukkige of smartelijke voorvallen vermelden.

Bijvoorbeeld van het welslagen van eene of andere onderneming, van geboorte, van huwelijk, van een of ander ongeluk, van sterfgevallen, enz.

Het laat zich uit den aard der zaak begrijpen, dat zulke brieven in den regel kort zijn, omdat de schrijver er van doorgaans meer dan een brief aan verschillende adressen te schrijven heeft. Hoe kort ze zijn, zoo moeten ze toch juist en duidelijk zijn en de namen van personen, plaatsen en tijden nauwkeurig opgeven; anders kan de ontvanger van zulk een' brief lichtelijk in het onzekere omtrent de bedoeling van den brief geraken.

Willem had zich op de bouwkunde toegelegd en wilde een examen als bouwmeester of *architekt* doen, waarom hij zich naar Amsterdam begaf. Hij slaagde in dit examen en gaf daarvan aan zijne ouders en vrienden het volgende bericht:

Lieve Ouders!

Door Gods goedheid mag ik u melden, dat ik in mijn examen geslaagd ben. De eerste twee uren waren voor mij de moeilijkste, maar toen ik eenmaal met de zienswijze der Heeren Exami-

natoren bekend was, ging het gelukkig zeer wel. Het theoretisch examen duurde heden morgen tot 1 ure en van 2 tot 5 ure moesten wij plan- nen ontwerpen en opstanden schetsen; een ijzeren en een houten trap in schets uitslaan en ten slotte een filibertschap uitslaan. Ten 5 ure wer- den wij binnen geroepen en mochten 5 van de 7 sollicitanten zich verheugen in het verkrijgen der acte van bekwaamheid.

Nu wilde ik nog gaarne een paar dagen hier blijven om de groote werken voor de droogma- king van het IJ en voor de aansluiting van den Hollandschen Spoorweg eens goed op te kunnen nemen. Ik kan dat nu des te rustiger doen, daar het grootste pak mij van 't hart is.

In de hoop, dat dit uwe goedkeuring moge wegdragen en dat we elkander Zaterdag in ge- zondheid mogen wederzien ben ik

Uw u liefhebbende Zoon,
Willem.

Amsterdam, 7 Sept. 1873.

Een neef van Willems vader begaf zich in het huwelijk en deelde het voornemen, dat hij daar- toe had, op de volgende wijze mede:

Lieve Oom en Tante!

Het is mij een waar genoegen, u te mogen berichten, dat wij, hopen op den zegen van Boven en met volkomen genoegen onzer weder- zijdsche ouders, het voornemen hebben om op den 1 Mei aanstaande ons in het huwelijk te verbinden.

Met den wensch, dat zulks ook uwe goedkeu- ring moge wegdragen, melden we u dat de eerste

afkondiging daarvan zal plaats vinden op den 16 April 1872.

Waarna wij de eer hebben ons te noemen

Geachte Oom en Tante!

Uw onderdanige neef en nicht.

H. v. B. en C. v. K.

Bij de vermeerdering van een gezin, door de geboorte eens kinds, is men meestal gewoon, daarvan op de volgende wijze, kennis te geven.

Waarde Vriend!

Tot onze blijdschap mogen we u berichten, dat ons gezin door Gods goedheid op den 12^{en} dezer zeer voorspoedig met een zoon vermeerderd is. Moeder en kind bevinden zich gelukkig in den besten welstand. De jonggeboren heeft den naam van Gerard ontvangen.

Overtuigd van uwe deelneming in onze oudervreugde hebben wij het genoegen te zijn

Uw vriend en uwe vriendin

G. en A. van Cralo.

Raswij, 18 Mei 1871.

Zulke mededeelingen zijn van verblijdenden aard en kunnen niet anders dan genoegen veroorzaken; maar er zijn ook wel brieven te schrijven, die mededeelingen van treurigen aard bevatten, zooals bij het overlijden, bij ongelukken en dergelijke; dan moet de briefschrijver er vooral voor zorgen, dat hij niet te veel aan zijn gevoel toegeeft en zich tot eene eenvoudige mededeeling der zaak bepaalt.

Wij willen ook daarvan een paar voorbeelden geven:

Waarde Vriend!

In de overtuiging van uwe hartelijke deelneming in het treurige lot, dat ons treft, voelen we ons verplicht u te berichten, dat het den Heer van dood en leven behaagd heeft onzen lieven vader, gisteren middag ten 3 ure, in den ouderdom van 72 jaren, tot zich te nemen.

Zijn heengaan was kalm en, naar wij alle reden hebben om te hopen, ook zalig. Vier weken lang was hij aan 't ziekbed gebonden en droeg met lijdzaamheid, wat hem de Hemelsche Vader oplegde te dragen. Hij is ook daarin ons een voorbeeld geweest.

Wat wij aan hem verliezen, zal door u, die hem gekend hebt, wel eenigszins gevoeld kunnen worden.

Alleen de gedachte, dat hij thans boven alle smart verheven, zich in eene eindelooze vreugde mag verblijden, en dat zijne hoop in aanschouwen is verwisseld, lenigt onze smarte.

Met de bede, dat de Algoede u en de uwen nog lange voor zulke treurige verliezen moge bewaard doen blijven en ons in uw aandenken en uwe gebeden aanbevelende, zijn we

Uw bedroefde Vriend en Vriendin,
N. en G. van Wesman.

Een ongeval van anderen aard werd op de volgende wijze medegedeeld:

Geachte Vriend!

Vóór dat u zulks door een ander wordt medegedeeld, voel ik mij gedrongen u te berichten, dat ik gisteren op het onverwachts uit mijne betrekking op het kantoor bij den heer v. Bem ont-

slagen ben. De kantoorzaken waren niet in behoorlijke orde en, omdat het niet mogelijk scheen den persoon te vinden, door wiens schuld zulks veroorzaakt was, werden al de klerken, wij met ons vieren, op staanden voet ontslagen en zijn wij nu plotseling buiten betrekking geraakt.

Gelukkig dat ik u, met de hand op het hart, verzekeren kan, dat ik mij in dezen aan geene nalatigheid of oneerlijkheid heb schuldig gemaakt en dat ik mij ten allen tijde, en waar of bij wien ook, over mijn werk op het kantoor wil verantwoorden.

Vriendelijk verzoek ik u ten uwent eens rond te hooren of er ook eene betrekking, die mij past, open is, dan wil ik daarnaar solliciteeren.

In de overtuiging, dat ge in mijne treurige omstandigheden deelneemt en dat ge voor mij doen zult, wat ge kunt, ben ik, als altijd,

Uw Vriend,
Karel.

12.

Brieven over zaken, handel of nijverheid betreffende.

Deze soort van brieven komen bij den handel en bij de nijverheid zoo veelvuldig voor, dat het bijna niet mogelijk is, daaromtrent eenige vaste bepalingen te geven. Hierbij moet evenwel de meestmogelijke nauwkeurigheid in acht genomen worden, en is het zaak om in een afzonderlijk *brievenboek* aantekening te houden van de brieven,

die men verzendt, met eene korte vermelding van den inhoud en den tijd van verzending, opdat men later, daaromtrent geen verschil hebbe.

De heer Parspo bestelt bij den schrijnwerker Bars te Amur eene boekenkast.

Mijnheer!

Toen ik verleden week te Maassluis was, heb ik daar eene boekenkast bij mijnen vriend v. d. Maart gezien, die door u was vervaardigd. Ik wenschte ook eene kast van dezelfde hoogte en inrichting te hebben, maar die 2,5 meter lang zijn moet, van gewoon eikenhout, dat wit gevernist is; de planken moeten van dezelfde breedte zijn als bij de opgegeven kast, van gewoon vurenhout, met strooken groen laken er aan.

Heb de goedheid mij zoo spoedig mogelijk op te geven, op hoeveel geld zulk eene kast komt te staan en in hoeveel tijd gij die kunt gereed hebben.

Varne, 3 Juli '72.

UW.Ed. Dienaar,
H. Parspo.

Antwoord van den schrijnwerker Dars:

WelEd.Geb. Heer!

't Doet mij genoegen dat UW.Ed Geb. de vriendelijkheid hebben wilt mij eene bestelling op te dragen.

Indien ik UW Ed.Geb. eene solide kast van de opgegeven grootte en naar de aangegeven houtsoorten en bewerking maken zal, dan komt mij daarvoor f 50.— toe.

Bij spoedig bericht hierop, hoop ik in staat te zijn om haar vóór het einde dezer maand gereed te hebben.

In de hoop, dat zulks naar genoegen van UW.Ed.Geb. zijn moge en onder inwachting van een beslist antwoord, heb ik de eer met de meeste hoogachting te zijn

Maassluis, 15 Juli 1872.

Van UWelEd.Geb.
de Dw Dienaar,
P. Dars.

De winkelier Bicks doet eene bestelling van winkelwaren:

WelEdele Heer!

Heb de goedheid mij met de eerstvolgende gelegenheid te zenden:

3 balen rijst, gewone soort,
2 balen Java-koffie, gewone soort,
1 vat raapolie,
2 vaten petroleum, gezuiverde.
en 2 ton groene zeep,
waarmede UWEd. zult verplichten.

Van UWelEd. de Dw. Dienaar,
J. Bicks.

Umfal, 4 Juli 1874.

De heer Parra heeft door een storm gebrek aan het dak van zijn huis bekomen en vraagt den metselaar Vorn eens te komen om te zien, waar reparatie noodig mocht zijn.

Mijnheer!

Na den storm van gisteren ontdekte ik op verschillende plaatsen van mijn huis lekkage. Ik besluit daaruit, dat er aan het dak gebreken zijn, die voorziening behoeven en verzoek u om zoo spoedig mogelijk eens te komen zien, welke reparatiën daaraan noodig zijn zullen.

Ik stel er grooten prijs op, dat mijn huis in goeden staat blijve, en hoop daarom, dat ge in de gelegenheid zijn zult om nog heden aan mijn verzoek te voldoen:

Van huis, 10 Nov. 1873.

Uw Dienaar,
H. G. Parra.

Schoenmaker Nouste heeft behoefte aan leder en zend daarom aan den leerlooier Orta het volgende briefje:

Mijnheer!

Mijn voorraad van leder begint op te raken en voor ik geheel verlegen zit, verzoek ik UE. per vrachtschuit van Woensdag a. s. te zenden:

- 50 kilo, zwaar braziliaansch zoolleder,
- 50 kilo, gewoon vetleder, gewafeld.
- 25 kilo, kalfsleder, dunne soort,
- 25 kilo, idem, dikkere soort,
- 10 kilo, wit voering schapenleder,
- 10 kilo, zeemleder,
- 5 kilo, de helft rood en de helft groen marokijn en
- 5 kilo, verlakt zwart kalfsleder,

waarbij ik UE. verzoek de huiden niet af te snijden, maar ze geheel te zenden, al is het gewicht dan ook niet juist in overeenstemming met de opgave, namelijk iets meer of iets minder.

In afwachting

Akela, 13 Nov. 1872.

UEds. Dienaar,
P. Nouste.

De timmerman Reesem heeft aan zijnen houtkooper eene bestelling hout gedaan, maar die na

verloop van een paar weken nog niet ontvangen. Hij verlangt de reden daarvan te weten en schrijft:

WelEd. Heer!

Den 22sten van de vorige maand heb ik bij UEd eene aanzienlijke partij hout van verschillende afmetingen besteld, maar tot nog toe heb ik daarvan niets ontvangen en ook geene verontschuldiging omtrent het niet voldoen van mijne orders van u vernomen. Mag ik de reden weten, die zoowel tot het een als tot het ander bestaat? Indien ik hierop niet spoedig antwoord bekom, zal ik genoodzaakt zijn mij langs anderen weg van het noodige te voorzien.

Waarna ik de eer heb mij te noemen

UEd. Dienaar,
Reesem.

Schrijf nu eens een briefje aan den schoenmaker, om u een paar laarzen te komen aanmeten; aan den timmerman een briefje om een bakje voor u te maken en aan den smid om eens naar het slot van uw lessenaartje te komen zien.

13.

Brieven tot onderzoek, of informatiebrieven.

't Gebeurt niet zelden, dat men omtrent den eenen of anderen persoon, of de eene of andere zaak iets meer wenscht te weten te komen, dan men in zijne nabijheid verkrijgen kan en waarover men dus moet schrijven. Bij zulk een schrijven

is het duidelijk, dat men de zaak, die men verlangt te weten, nauwkeurig omschrijven en alle aanwijzingen geven moet, die voor den persoon tot wien dit onderzoek gericht is, noodig kunnen zijn.

Hij een' smid heeft zich iemand aangemeld, die als knecht bij hem werken wil; het is juist in het drukst van den tijd, in November, nu de kachels gezet moeten worden. Dat verwondert baas Klop zeer en hij vraagt: hoe of het komt, dat die knecht zonder werk is. De knecht antwoordt dadelijk, dat zijn vorige meester hem niet genoeg loon wilde geven, en dat hij daarom van werkwinkel verandert. Baas Klop vraagt, waar hij gewerkt heeft en hoe hij heet en zegt hem, dat hij na verloop van twee dagen kan komen hooren, of er werk voor hem is of niet.

Baas Klop had wel een knecht noodig, maar wil toch niemand in zijn dienst hebben, van wiens eerijsheid en goede trouw hij niet verzekerd is; daarom schrijft hij aan den opgegeven baas:

Mijnheer!

Heden heeft zich zekere Kees Mos, bij mij voor knecht aangemeld met het zeggen, dat hij u verlaten heeft, omdat hij niet genoeg daggeld kon verdienen. Dat betwijfel ik in den tegenwoordigen tijd zeer, daarom ben ik zoo vrij UEd te verzoeken om mij eens te berichten of dat de ware oorzaak van zijn vertrek wel is. Hij ziet er flink en sterk uit en, ik zou mij zeer moeten bedriegen, indien hij het vak niet zeer goed verstond. Hij heeft donker bruin haar en daarbij blauwe oogen, zoodat men hem licht kan herkennen, wanneer men hem eens gezien heeft.

Duid het mij niet ten kwade, dat ik u deze moeite aandoe, maar ik zou niet gaarne iemand

in mijn werk nemen, van wien ik geene goede getuigenis kon ontvangen.

Geloof mij gaarne tot wederdienst bereid en dat ik hoop te zijn

Bijloot, 3 Nov. '72.

Uw dienaar,
J. Klop.

't Onderzoek viel voor Mos niet gunstig uit, zijne vingers waren te lang geweest en daarom kon baas Klop hem ook niet in zijnen dienst nemen. Eerlijk duurt het langst en een leugenaar en een dief wonen meestal in hetzelfde huis.

Op het dorp Alsor werd verteld, dat de zoon eener weduwe, zich in de stad, waar hij werkte, zeer slecht gedroeg. Dat smartte de goede vrouw zeer. Zij kon zich maar niet begrijpen, dat haar zoon zoo de lessen, die hij van zijnen overleden vader en van zijne moeder ontvangen had, zou vergeten. Maar het praatje was eenmaal op het dorp en werd van dag tot dag erger. De onderwijzer, bij wien de jongeling ter school gegaan had, vond dat toch ook verdrietig en deed zijn best om een einde aan die dorpspraatjes te maken. Maar 't hielp niet; men hield maar vol, dat Hein Wones een slechtaard was. Nu besloot de meester om eens naar de stad aan den baas bij wien Hein werkte te schrijven, opdat hij met zekerheid weten mocht of er iets waars aan de beschuldigingen ware of niet. Hij schreef:

WelEd. Heer!

Neem het mij niet kwalijk, dat ik, hoewel bij u onbekend, in het belang der weduwe Wones, mij tot u wend om u te verzoeken ons eenig schriftelijk getuigenis, ten aanzien van den handel en

wandel van haren zoon Hein, die bij UEd. werkt, te willen geven. Hierop het dorp loopen allerlei kwade geruchten van hem; men zegt dat hij oneerlijk is, en dat hij dikwijls zijn werk verzuimt en meestal des avonds laat uit de kroeg beschonken te huis komt. Dat is voor zijne moeder een groot verdriet en voor ons allen, die hem als een' oppassenden jongen gekend hebben, een groote teleurstelling; we hadden betere dingen van hem verwacht en daarom is het ons nog niet mogelijk al het kwaad, dat men van hem uitstrooit, te gelooven. Daarom zou het ons inderdaad een geluk zijn zoo we van UEd. het te overgestelde mochten vernemen.

Door ons eenig antwoord hierop te willen doen geworden zal het blijken, dat de vrijheid, die wij nemen door UEd. niet ten kwade geduid wordt aan

UWed. Dw. Dienaar

Alsor, 14 Juli 1872.

H. Kernost.

Spoedig kwam er bericht, dat de geheele zaak hierin bestond, dat aan denzelfden winkel een losbol en slechtaard gewerkt had, die uit eene aardigheid zich in eene kroeg den naam van Hein Wones gegeven had. Maar Hein zelf had zich altijd zeer goed gedragen en zelfs zijn best gedaan om zijnen kameraad van den dwaalweg af te helpen, zonder dat hem zulks gelukt was. De baas had eindelijk den dronkaard weggezonden. Toen dit bericht op het dorp kwam, was het praatje ook spoedig uit. Daar zorgde de meester wel voor.

Op het dorp Kanslo kwam een man, die boeken te koop aanbod en dat, zooals hij zeide, deed

voor eenen voornamen boekhandelaar in een onzer groote steden. Hij verkocht die boeken voor verschillende prijzen, en daardoor begonnen eenige burgers te denken, dat de zaak niet in orde zijn zou, en besloten zij aan dien boekhandelaar eens te schrijven. Een hunner deed dat op de volgende wijze:

WelEdele Heer!

Sedert eenige dagen is er op ons dorp iemand, die zegt, dat hij boeken voor UWEd. te koop aanbiedt. Dat zou ons niet hinderen en UWEd. ook niet, maar nu wij merken dat hij hetzelfde boekwerk aan den een voor *f* 1.— en aan den ander voor *f* 3.— verkoopt, en eigenlijk maar neemt, wat hij krijgen kan, nu meenen wij dat de zaak niet recht is, en nemen de vrijheid UWEd. er kennis van te geven, met verzoek ons eens in te lichten, omtrent hetgeen in dezen van UWEd. uitgaat of niet.

WelEd. Heer!

UWelEd. Dw. Dienaar,
P. van Urk.

Schrijf eens zulk een informatie brief omtrent een' knecht, die zich heeft aangeboden om bij eenen huisschilder werkzaam te zijn en die opgegeven heeft, dat hij allerlei fraaie houtsoorten kan schilderen.

Aanbevelings-brieven of recommandatiën.

Wanneer men met iemand, bij wien men niet bekend is om de eene of andere oorzaak in aanraking moet komen, dan is het van groot belang, dat men door iemand, die bij zulke personen wel en gunstig bekend is, wordt aanbevolen. Hiertoe dienen de aanbevelings-brieven in de eerste plaats. Maar zij kunnen ook nog eene andere strekking hebben, namelijk om kennis te geven van de deugdelijkheid en geschiktheid van personen of zaken, die men aanbeveelt, in dat geval dragen zij ook den naam van getuigschriften of Certificaten.

Zulke aanbevelingen en getuigschriften kunnen van onderscheiden aard zijn. Een eerste vereischte er van is, dat zij zonder eenige onzekerheid, volkomen naar waarheid zijn, wijl men anders óf zelf een bedrieger is, óf het bedrog van een ander in de hand werkt en men zegt niet ten onrechte: *de heeler is zoo goed als de steler*. Dus moet hierbij groote voorzichtigheid in acht genomen worden, en moet men alleen dat, wat men met zekerheid weet ten gunste van den persoon, dien men aanbeveelt, zeggen.

Een jongeling heeft zijne leerjaren bij eenen instrumentmaker doorgebracht en zijn meester acht hem nu in staat, om als werkman zijne diensten aan te bieden; de meester geeft hem daarvan een getuigschrift; maar nu verlangt hij in eene groote plaats aan eene uitgebreide fabriek werkzaam te zijn en hij heeft daartoe eenen aanbevelingsbrief noodig. In de plaats zijner woning is een aanzienlijk heer, die zeer bekend is met den eigenaar van die fabriek. De jonge-

ling vervoegt zich tot hem en ontvangt van hem het volgende schrijven, om dat bij zijne aanmelding om aan de fabriek geplaatst te worden, over te leggen.

WelEd. Heer!

Op verzoek van den jongeling H. van Ukse, oud 19 jaren, gewezen leerling van den Instrumentmaker Honvig alhier, die hierbij op mijn aanzoek een getuigschrift insluit, neem ik de vrijheid UEd. te berichten, dat bovengenoemde jongeling en zijne famielje sedert langen tijd, zeker meer dan 12 jaren, bij mij bekend zijn als eerlijke, ijverige en trouwe lieden, wier goede naam hier algemeen in eere wordt gehouden.

't Zou mij daarom aangenaam zijn, indien hij aan uwe fabriek voor stoommachines etc., kon geplaatst worden; ik meen allen grond te hebben, om te denken, dat hij daarbij geen onwaardige of nuttelooze plaats zal innemen. Hij is iemand van goede zeden, trouw en ijverig, sterk en gezond.

Deze aanbeveling wordt door mij volgaarne gegeven, omdat het mij aangenaam zijn zal iets in het belang van dien jongeling te kunnen doen.

Met de verzekering mijner hoogachting heb ik de eer te zijn,

Van UWelEdele Heer!

de Dw. Dienaar,

Rolla, 25 Dec. 1871.

F. van Raas.

Getuigschrift.

De ondergeteekende P. Honvig, Instrumentmaker te Rolla, verklaart dat H. van Ukse, oud 19 jaren, sedert 5 jaren zich onder zijne leiding geoeffend heeft in het vervaardigen van natuur-

en geneeskundige instrumenten, en dat hij het in dien arbeid zoo verre gebracht heeft, dat hij in staat is om de gewone reparatien, en het vervaardigen van de onderdeelen dezer instrumenten naar eisch te volbrengen.

Tevens verklaart hij gaarne, dat genoemde H. van Ukse, zich in alle opzichten ijverig, getrouw en eerlijk heeft gedragen, waarom hij hem aan ieder, die zijn geluk kan bevorderen, ook gaarne aanbeveelt.

Rolla, 13 Dec. 1871.

P. Honvig.

De bakkersknecht R. van der Cassa wil zich in eene plaats als meester vestigen. Hij is bekwaam en bezit een klein vermogen, waardoor hij eene bakkerij kan overnemen, maar hij is op de plaats onbekend en diende nu toch zich bekend te maken. 't Is evenwel niet goed, dat hij van zichzelf iets tot aanbeveling zegt, daarom verzoekt hij eenen heer, die in de plaats, waar hij zich vestigen wil, bekend is, hem eenen aanbevelingsbrief te geven; deze doet dat op de volgende wijze:

WelEd. Heer!

De ondergeteekende, van nabij en sedert eenige jaren bekend met den heer R. van der Cassa, die thans te Osmer een bakkerij heeft aangekocht, neemt deze gelegenheid te baat om genoemden heer in de gunst der inwoners van die plaats aan te bevelen. Hij is een man, die zijn vak grondig verstaat, die ter dezor plaatse in de gelegenheid geweest is om zich op velerlei wijze daarin te oefenen en die door eerlijkheid en goede trouw zich de achting van alle weldenkenden heeft verworven.

Hij is daarenboven iemand, die in staat is alle inkoop en contant te voldoen en die ook daarin eenen waarborg geeft, dat hij de zaken zijne affaire betreffende, zoo goedkoop mogelijk zal kunnen omzetten.

't Zal den ondergeteekende aangenaam zijn, indien hij hierdoor eenigszins het belang van genoemden heer kan bevorderen.

UWEd. Dw. dienaar,
Borgha, 3 Oct. 1871. E. Stromos, Notaris.

146.

Een getuigschrift of een aanbevelingsbrief kan ook wel dienen om zaken aan te prijzen. Dat kan vooral geschieden, wanneer men om inlichtingen gevraagd is. Als een voorbeeld hiervan diene het volgende:

WelEd. Heer!

In antwoord op uw vriendelijk schrijven van gisteren over de kookmachine van den heer Krap, moge het volgende dienen. Sedert bijna vier jaren hebben wij dezen toestel in gebruik en tot heden toe, hebben wij ook niet de minste reparatie er aan laten doen, niettegenstaande hij elken dag minstens driemaal wordt gebruikt. Ook van de zijde der zuinigheid is hij aantebevelen. De ketel kan 4 liters water bevatten en omdat te verhitten tot het kookt, hebben wij nog voor geen cent petroleum noodig; terwijl naar onze, meer dan eens gedane waarneming, 10 minuten toereikend zijn om het water aan den kook te brengen. Ook is op een eigenaardige wijze de verspreiding van den petroleumdamp belet.

Dat alles, gevoegd bij den hoogst billijken prijs van den toestel en de netheid, waarmede hij vervaardigd is, maakt dat wij bovengenoemde machine zeer kunnen aanbevelen, daar het ons gebleken is, dat zij zich door tijd-, zoowel als geldwinst gunstig van vele andere soorten onderscheidt.

In de hoop, dat deze aanbeveling voldoen moge aan de bedoelingen van uw schrijven is het ons eene eer te mogen zijn.

Van UwEd.

de Dw. Dienaar,

Valop, 14 Nov. 1874.

F. Karstmon.

Een jongeling heeft aan eenen onderwijzer gevraagd om een boek, dat hem dienen kan om zich iets meer dan gewoonlijk in de plaatselijke of topografische aardrijkskunde te oefenen, daar hij zulks voor een examen bij de posterijen noodig heeft.

De onderwijzer antwoordt hem daarop:

Waarde Vriend!

Het doet mij genoegen, dat ik in staat meen te zijn u op uwe vraag een voldoende antwoord te geven.

Om aan uwen wensch te voldoen, zult ge een uitvoerig werk over de aardrijkskunde moeten bestudeeren en als zoodanig kan ik u het *Aardrijkskundig Handboek van Dr. Sack, met een voorrede van Dr. J. J. Kreenen, te Zwolle uitgegeven*, volkomen aanbevelen. Het werk bestaat uit vijf deelen en wordt gedurig bijgehouden, door een aanhangsel, dat de veranderingen aanwijst, die

in de staatkundige toestanden der landen mochten ontstaan.

In dat werk heeft men eerst eene uitmuntende inleiding, en daarna eene uitvoerige beschouwing over al de bekende landen der vijf werelddeelen. Men vindt van elk land: den natuurlijken toestand, de voortbrengselen, den handel, de nijverheid, de wetenschappelijke hoogte des volks, maten, munten, gewichten, de korte geschiedenis en nauwkeurige opgave der communicatie of gemeenschapsmiddelen met de opgave van alle plaatsen of plaatsjes, die in eenig opzicht belangrijk zijn en dat is het juist, wat voor uw doel noodzakelijk is. — 't Werk is wel wat duur, maar goede waar is zelden goedkoop. Daarom raad ik u zeer aan het te nemen. Het is een boek dat niet genoeg aanbevolen kan worden, en dat, juist omdat het bestendig bijgehouden wordt, geheel en al bruikbaar blijft. De meeste aardrijkskundige werken hebben na verloop van eenigen tijd hunne grootste waarde verloren; maar dat is hier het geval in geen en deele; hier is de waarde blijvend en zelfs eenigszins toenemend.

't Is natuurlijk geen werk, dat men geheel van buiten kan leeren; maar als gij de plaatsnamen, die hierin staan, van buiten kent en ge weet waar de plaatsen liggen, dan zou het mij zeer tegenvallen, indien men u ten minste voor het buitenland, eene plaats zou kunnen vragen, die in eenig opzicht belangrijk genoemd kan worden, zonder dat ge die er in zoudt vinden.

Ik herhaal derhalve mijne aanbeveling en geloof dat ge u bij het opvolgen van mijnen raad wel zult bevinden.

Uw Vriend,
R. van Spelor.

Vaarst, 30 Nov. '71.

Een jongeling zoekt eene betrekking als handelsreiziger en ontvangt van iemand den volgenden aanbevelingsbrief:

WelEd. Heer!

De heer Epkes, bringer van dezen brief, is mij, sedert vier jaren, gedurende welken tijd hij op mijn kantoor als eerste klerk werkzaam geweest is, bekend. Gedurende al dien tijd heeft hij zich niet alleen ordelijk en geschikt gedragen, maar ook getoond, dat hij in zaken, den handel betreffende, volkomen te huis is. Zijn zedelijk gedrag is zooals men dat van een welopgevoed christen wachten mag. Nooit bezoekt hij sociëteiten of koffiehuisen, maar hij brengt zijnen tijd met liefhebberij-studie door. Op mijn kantoor waren hem de Fransche, Hoogduitsche en Engelsche correspondentiën zeer goed toevertrouwd. Ook het Spaansch en Italiaansch zijn hem niet onbekend. Alleen om redenen van gezondheid moet hij het kantoor verlaten, daar de geneesheer hem heeft aangeraden om een betrekking te zoeken, die hem meer lichaamsbeweging verschafft. Diensvolgens zoekt hij nu als handelsreiziger een bestaan te vinden. Ik twijfel er in geen deele aan of dat zal hem, indien hij maar eenigszins bekend wordt, volkomen gelukken en het is juist om hem in die betrekking aan te bevelen, dat wij de vrijheid nemen deze letteren tot u te richten; terwijl wij gaarne tot een bedrag van f 5000.— borg voor hem willen zijn, opdat ook daaruit het goede vertrouwen, dat wij in hem stellen, blijken moge.

Hoogachtend hebben wij de eer te zijn,

Van UWelEd.

de Dw. Dienaren,

Nosherst, 25 Juli 1870.

Rijsse en Comp.

Schrijf nu eens dergelijke aanbevelingsbrieven tot plaatsing van eenen tuinman, van eenen metselaar, van eenen boekbinder en van eenen zadelmaker en ook eene aanbeveling van koffie, Zweedsche lucifers, glaswerk en ijzerwaren van verschillende handelaren.

15^a.

Brieven, die eenig verzoek behelzen.

Vragen is een moeilijke kunst; iets te leen te vragen is nog moeilijker en iets te vragen om het geheel te behouden is wel de moeilijkste kunst van deze drie. Het laatste grenst zoo na aan het bedelen, en bedelen is niet eervol, 't is schandelijk. Slechts Één is er die op het vragen mildelijk geeft en niet verwijt. Bij de meeste menschen is dat het geval niet. De menschen zijn allen, de een in meerdere, de andere in mindere mate, hebzuchtig en kunnen daarom niet gemakkelijk van geld of goed scheiden. Ook zonder dat de menschen bepaald gierig zijn, neemt de zucht om zijne bezittingen te behouden, in den regel toe in dezelfde mate, waarin deze grooter worden en hij die geeft, moet daartoe door een hooger dan menschelijk beginsel gedreven worden, anders komt hij er niet lichtelijk toe. Zoo is het met vragen of verzoeken om stoffelijke middelen.

Een weinig minder bezwaarlijk wordt slechts het vragen om raad en hulp langs anderen weg, want hoe men het ook aanlegge, altijd zal de

hulp alleen ten koste van tijd en inspanning kunnen verleend worden. Dat alles maakt het vragen of verzoeken moeilijk; en hieruit volgt als van zelf, dat ook het schrijven van brieven, die met zulk eene bedoeling om iets, 't zij ook, wat het zij, te ontvangen, tot het bezwaarlijkste gedeelte van het briefschrijven moet gerekend worden. Een paar voorbeelden zullen dat wel duidelijk maken.

Een heer, die één paard houdt en die op een afgelegen dorp woont, moest op eenen bepaalden dag te Amsterdam bij eenen Notaris komen om hem over zaken te spreken, die alleen op dien dag konden vereffend worden. Aan den morgen van dien dag wordt zijn paard juist ziek en ziet hij geene kans om te Amsterdam te komen, dan door een paard ter leen te vragen. Paardenverhuurders woonden op dat dorp niet. 't Eenige, dat hij doen kan, is om aan eenen heer, die een half uur van hem afwoont, het paard, dat deze bezit, ter leen te vragen. Hij doet dat op de volgende wijze, met goeden uitslag:

WelEdel Geb. Heer!

Indien de nood mij niet drong, zou ik het waarlijk niet durven wagen om UW.Ed.G. lastig te vallen met een verzoek, dat al den schijn heeft van de palen der gewone bescheidenheid te buiten te gaan. Maar, vertrouwend op uwe bekende welwillendheid, waag ik toch om het te doen.

Heden middag ten 3 ure moet ik om dringende zaken bij den Notaris Hoffeen te Amsterdam komen. Ik had al mijne zaken daarnaar ingericht en zou heden morgen reeds afgereisd zijn, dewijl ik vóór dat uur in Amsterdam nog eenige zaken

wenschte te verrichten, maar nu is mijn paard zoo ziek, dat ik het arme dier niet gebruiken kan of durf. Een ander paard te huren, is op dit dorp niet mogelijk. De landlieden zijn in het drukst van den oogst en hebben zelven gebrek aan paarden.

Daarom waag ik het UW.Ed.G. ten vriendelijkste te verzoeken, mij den grooten dienst te bewijzen, om mij voor heden uw paard te leenen en dat met mijnen knecht, den brenger dezes, mede te geven.

Ik weet, dat mijne vraag inderdaad in elk geval, onbescheiden zijn zou; maar ik ben gedwongen, en weet werkelijk niet, op welke wijze ik mij uit den nood redden zal, indien UW.Ed.G. mij niet kunt helpen.

Dat ik voor uw paard nog beter, dan ik voor het mijne doen zou, zal zorgen, behoef ik UW.Ed.G. zeker niet te verzekeren.

Indien het even geschikt kan worden, zult UW Ed G. mij hierdoor eenen onbetaalbaren dienst bewijzen en ten allen tijde tot wederdienst gaarne bereid vinden.

Van UWelEd. Geb. de Dw. Dienaar,
Borsal, 16 Aug. 1874. J. van Haver.

Om een paard ter leen te vragen is lastig; maar nog moeilijker is het om geld te leenen; en toch kunnen er omstandigheden zijn, waarin zulks noodig is. Bij het ter leen vragen van geld is eene eerste voorwaarde, dat men voor zich zelven de zekerheid hebbe, dat men het op eenen bepaalden tijd weder terug zal kunnen geven en dat men dien tijd bij het ter leen vragen duidelijk opgeeft. Wil men hierbij eene belofte van terugbetaling in den behoorlijken vorm voegen,

dan wordt het eene handelszaak in den gewonen zin, waarover wij later nog wel een woord zullen zeggen. Vooralsnog geldt het hier gewoon ter leen vragen eener bepaalde som. Als voorbeeld geven wij het volgende:

WelEd. Heer!

Zoo even ontvang ik eene aanbieding tot aankoop van een stuk lands, dat bijna midden in mijn goed gelegen is, en dat ik reeds sedert eenige jaren verlangd heb te bezitten. Deze aanbieding is voor mij dus hoogst aangenaam, maar ik zal ze van de hand moeten wijzen, indien UwEd. mij niet kunt helpen, dewijl de bepaling is, dat onmiddellijk de betaling moet plaats vinden en door verschillende uitgaven in de laatste dagen, ben ik zoo slecht bij kas, dat mij voor de betaling van het land nog f 500.— ontbreekt.

Hoogst ongaarne zou ik deze gelegendeid laten voorbijgaan, daar deze misschien nooit wederkeert, en dat te minder, wanneer het land in andere handen overgaat; de prijs, die er, met het oog op de dadelijke betaling nu voor gevraagd wordt, is zeer billijk en valt mij zelfs mede.

Daarom ben ik zoo vrij UwEd. vriendelijk te verzoeken mij de ontbrekende gelden te willen leenen. Over 14 dagen moet ik meer dan die som van mijne klanten, waaronder de korenkooper Henk behoort, ontvangen en ik zal dus op den 29 dezer gemakkelijk in staat zijn u het geleende terug te bezorgen.

Mocht UwEd. het verlangen, dan wil ik gaarne eene schuldbekentenis voor die som onderteekenen; maar ik heb hoop, genoeg bij UEd. bekend te zijn, om dat niet noodig te keuren.

Groot zal de dienst zijn, die UwEd. mij bewijst

door aan mijn beleefd verzoek te voldoen, en de gevraagde som, kan het zijn, met bringer dezes, mijn zoon, mede te geven en UwEd. zult daardoor ook ten allen tijde tot wederdienst bereid vinden

UWelEd. Dw. Dienaar,
 Krassum, 14 Sept. 1871. S. van der Niers.

15^b.

In het dorp Rotmers had een felle brand gewoed. Onder meer andere huizen was ook het huisje van den daggelder of werkman J. Stoer geheel vernield, Het was zijn eigendom en zijne ouders hadden het laten bouwen. Onvoorzichtigheid zijner bureu was de oorzaak geweest van den brand. Alles was vernield; ter nauwernood had hij vrouw en kinderen kunnen redden. Nu zat hij zonder dak en zonder meubelen. Hij hoort, dat in eene nabijgelegen straat een weldadig heer woont, die meermalen ongelukkigen geholpen had en komt op de gedachte dien heer eens te schrijven en hem om hulp te vragen in zijnen nood. Hij had evenwel den moed niet om dien heer zelf te bezoeken en besloot dus om hem te schrijven.

Hoog Wel Geb. Heer!

Eene treurige omstandigheid dwingt mij tot iets, waartoe ik in gewone omstandigheden niet licht zou overgaan; namelijk tot het inroepen der hulp van liefdadigheid. L.l. Zaterdag is mijn huisje, met al wat het bevatte, eene prooi der vlammen geworden. Te nauwernood hebben mijne

vrouw en drie kinderen er het leven afgebracht; en nu staan wij daar, hulpeloos en van alles, behalve van God, verlaten!

Die zekerheid, dat de Heer ons niet verlaten zal, geeft mij den moed om mij tot U H.W.G. te wenden, met het vriendelijk verzoek, mij in mijnen nood te willen ondersteunen en raden. Zoo gaarne zou ik mijn huisje weder opbouwen. Het was de eenige erfenis mijner reeds overledene ouders; alleen den grond heb ik nog in bezit en thans zal ik mijn best doen om op dien grond weder een eenvoudig huisje, voor mijnen stand en mijn gezin geschikt, te bouwen. Maar daartoe heb ik hulp noodig, want ook al mijne spaarpenningen zijn bij den brand weggevaakt en op dezen oogenblik moet ik, hoe zwaar mij dit ook valt, van de hulp van weldadige menschevrienden leven. Hoe spoediger ik die kan ontberen, des te aangenamer zal mij zulks zijn. Daarom neem ik, gedrongen door den nood ook mijne toevlucht naast God, tot U H.W.G. met het vriendelijk verzoek mij eenige geldelijke ondersteuning tot weder opbouwning mijner woning te willen verschaffen. Naar ik vernomen heb zal eene som van f 700.— daartoe voldoende zijn. Wanneer het mij gelukken mag deze som te verkrijgen, dan is daardoor een gezin van den rand des ondergangs gered en kan ik, zoo de Heer mij kracht schenken wil, met mijne handen weder in de behoefte van mijne famielje voorzien.

Moge de Heer uw hart zóó leiden, dat mijne bede door U H.W.G. niet verworpen worde. Ik kan niets stelligs beloven omtrent teruggave of intrest, maar Hij die geen dronk waters, uit liefde voor Hem gegeven, onvergolden laat, Hij zal ook deze

uwe weldaad u en die u lief zijn , zekerlijk vergelden.

Nogmaals verzoek ik UHWG. mij de vrijheid, die ik neem, niet ten kwade te duiden en mij, zoo 't kan, te verblijden met een gunstig antwoord.

Van UHoogWel Geboren
de Onderd. Dienaar,
Rotmers, 13 Maart 1874. H. Bolreep.

Maar men heeft ook nog verzoeken van anderen aard. Verzoeken, die noch om goed, noch om geld, noch om raad geschieden, maar die vrijheid vragen. Zulke verzoeken dragen meestal den naam van »verlof vragen." Zie hier een voorbeeld.

Hermanus is huisknecht bij eenen heer. Hij heeft van zijnen heer vrijheid gekregen om zijne ouders gedurende een paar dagen te bezoeken. Met groot genoegen maakt hij daarvan gebruik, maar toen hij den tweeden dag wilde vertrekken, was zijne moeder zoo hevig ongesteld geworden, dat zijn vader en zijne moeder zelve het ergste daarvan vreesden en gaarne hadden, dat hij nog een paar dagen bleef, om te zien hoe de ziekte zou loopen. Hij besloot aan zijnen heer verlof te vragen, en deed dat op de volgende wijze :

Hoog WelGeb. Heer!

Uw WelG. nog dankende voor de gelegenheid, mij gegeven om mijne geliefde ouders nog eens te zien, ben ik in de onaangename omstandigheid geplaatst, om U H W.G. ten vriendelijkste te moeten verzoeken, mij nog een paar dagen verlof te geven, dewijl mijne moeder heden morgen plotseling zoo ernstig ongesteld is geworden,

dat wij er het ergste van vreezen. Onder zulke omstandigheden heen te gaan, valt mij te moeilijker, nu de doctor gezegd heeft, dat alle aandoening voor mijne lieve moeder hoogst gevaarlijk zijn zou en zij zelve meer dan eenmaal het verlangen heeft te kennen gegeven, dat ik nog wat blijven mocht.

Daarom waag ik het U H.W.G. ten vriendelijkste te verzoeken, mij nog een paar dagen vrijheid te willen geven, om hier te blijven, terwijl ik U H.W.G. beloof, zoodra zich eenig kenmerk van beterschap vóór dien tijd opdoet, te komen.

Mag ik U H.W.G. vriendelijk verzoeken, mij heden avond met een enkel woord uwe meening hierover te berichten? Indien ik morgen ten 10 ure, wanneer hier de post aankomt, geen bericht heb, begeef ik mij dadelijk op weg en hoop dan vóór den avond weder op mijn post te zijn.

In de hoop dat U H.W.G. deze mijne vrijpostige vraag niet ten kwade zult duiden, heb ik de eer te zijn,

U H.W.G. geb. gehoorzame Dienaar,
H. Blenkver.

Varem, 7 Juli 1874.

Een verzoek om uitstel van betaling kan op de volgende wijze ingericht worden:

WelEd. Heer!

Op den 24^{en} dezer had ik beloofd U W.E. de mij geleende f 500.— terug te betalen; maar door eenen samenloop van omstandigheden zal mij dat niet mogelijk zijn. Drie honderd gulden heb ik reeds ontvangen en deze ligt ter uwer beschikking; maar de heer Pax, die mij f 300.— moet betalen, is door ongesteldheid bedlegerig en 't zou mij leed doen, indien ik hem in zijne

ziekenkamer moest gaan manen; daarom verzoek ik UwEd. vriendelijk nog eenige dagen geduld te hebben. Zoodra de heer Pax hersteld is, zal 't mij een genoegen zijn UwEd. dadelijk met dankzegging te voldoen.

UwEds. Dw. Dienaar,
Valreep, 22 Juli 1871. H. Stocke.

Schrijf een' brief met het verzoek om een' passerdoos aan uwe ouders; een verzoek om eenen reiskoffer van eenen vriend ter leen te mogen hebben; en een verzoek aan uw en oom om eenigen tijd bij uwe ouders te komen logeeren.

16^a.

Brieven ter weigering van eenig verzoek.

Is vragen per brief moeilijk; nog veel moeilijker is het weigeren en goede vrienden te blijven, en de palen der bescheidenheid niet te buiten te gaan. 't Is eene kunst om op gepaste wijze »neen" te zeggen. Toch zijn er omstandigheden in het leven, waarbij zulks plicht wordt; maar dan vorderen de wellevendheid en de bescheidenheid, dat men zulks op de vriendelijkst mogelijke wijze doet. Doet men dat niet, dan veroorzaakt men dubbele onaangenaamheid. Vooreerst is de weigering zelve onaangenaam en dan wordt de bittere of harde toon, waarop deze weigering geschiedt, eene tweede oorzaak van onaangenaamheid. Deze laatste kan men vermijden en moet men als Christen vermijden; daar staat toch geschreven; uwe bescheidenheid zij allen bekend. Slechts één geval kan er zijn, waarbij het ge-

oorloofd en zelfs plichtmatig is op scherpen en bitzen toon te antwoorden. 't Is dan, wanneer men met een verzoek tot ons komt, om ons ontrouw te maken aan onzen plicht, wanneer men ons tegen God of tegen de menschen wil doen zondigen.

In elk ander geval blijft vriendelijkheid plicht, hoewel men ook daarbij niet uit oog mag verliezen, dat oprechtheid door God geëischt wordt.

Iemand heeft geld ter leen gevraagd en men kan het hem niet verschaffen, dewijl men het zelf niet heeft. Nu moet natuurlijk eene weigering volgen.

WelEdele Heer!

Het spijt mij metterdaad, dat ik niet in de gelegenheid ben om aan uw vriendelijk verzoek te voldoen. Dan 't is mij in waarheid onmogelijk. Ik kan over geen geld beschikken. Ik heb mijn dagelijksch brood en daarvoor ben ik den goeden God dankbaar, maar ik moet het ook elken dag verdienen. Om sommen van eenig belang over te houden, daartoe zijn mijne inkomsten te gering. Kon ik u helpen, niets zou mij liever zijn dan dat, maar nu, ik moet het herhalen, is mij zulks onmogelijk.

Ik wenschte, dat ik u eenen anderen weg kon aanwijzen om in uwen tegenwoordigen nood te voorzien, maar door mijne weinige bekendheid met personen, die geld bezitten en dat willen leenen, is 't mij ook niet doenlijk.

Hartelijk wensch ik intusschen dat de Algoede u spoedig een gelegenheid doe vinden, die u te stade komt, en geloof mij, niettegenstaande dat ik u niet helpen kan, te zijn

UWED. Dw. Dienaar en Vriend,
Venhals, 3 Maart 1874. H. Corus.

Een mijner vrienden moet op reis en vraagt mijne reistasch ter leen; maar na een paar dagen moet ik zelf op reis en ik kan die dus niet missen. Ik moet haar zelf gebruiken, en kan hem die dus ook niet leenen. Daarom schrijf ik:

Waarde Vriend!

Het spijt mij, dat ik aan uw verzoek, om mijne reistasch te mogen gebruiken, niet voldoen kan. Overmorgen moet ik naar Brussel en dan heb ik haar zelf noodig. 't Is de eenige, die ik bezit.

Misschien zult ge bij Wilhelm wel terecht komen. Laat bij hem eens vragen. Hij heeft eene goede en is verleden week eerst van de reis te huis gekomen, waarom ik niet denk, dat hij haar juist nu zal noodig hebben. U eengoeden uitslag en aangename reis toewenschende, ben ik, als altijd

Van Huis, 15 Sept. '71.

Uw Vriend,
G. v. d. Zoute.

Iemand heeft aan eenen heer een deel van een woordenboek ter leen gevraagd; deze heer leent niet gaarne zulk een boek uit, omdat het geheele werk onbruikbaar wordt, wanneer hij dat deel mist. Hij geeft daarvan op de volgende wijze kennis:

Mijnheer!

Aan uw vriendelijk verzoek om het vijfde deel van het woordenboek van van der Aa ter leen te mogen hebben, kan ik niet voldoen. 't Is waar, dat ik dit werk bezit; maar, door vroegere ervaringen wijs geworden, ben ik tot het besluit moeten komen, om nooit weêr een deel van een woordenboek uit te leenen.

Wilt ge er gebruik van maken, het is tot uwen dienst. Elken morgen van 7 tot 9 ure zullen mijne boekenkamer en boekenkast voor u open zijn. Pen en papier zijn bij mij en ge kunt op uw gemak uittreksels maken, zooveel ge verkiest; maar uitleenen kan ik het boek niet.

In de hoop, dat de redenen mijner weigering u billijk zullen voorkomen en mij tot anderen dienst gaarne bereid verklarende, heb ik de eer te zijn

Van UWelEd. de Dw Dienaar,
Vosmert, 4 Juli '73. J. van Soolsbaj.

Iemand vraagt aan een ander om hem op een reisje te vergezellen; maar deze is liever van het gezelschap van den vrager verschoond, hij heeft er geene behoefte aan, en antwoordt hem dus:

WelEd. Heer!

Uwe vereerende uitnoodiging om deelgenoot te zijn van het uitstapje, dat wij langs den Rijn wenschen te maken, kan ik niet aannemen, omdat wij met ons drieën reeds volledige afspraak gemaakt en alles zóó ingericht hebben, dat een vierde reisgenoot de gemaakte plannen geheel in duigen zou doen vallen, zoodat het ons niet wel doenlijk is om UWEd. in ons gezelschap op te nemen. 't Zal UWEd. evenwel niet moeilijk kunnen vallen, om in dezen tijd des jaars een ander reisgezelschap te vinden, dat zich door uwe medewerking zeer vereerd gevoelen zal.

Houd ons deze weigering ten goede en geloof dat we zijn,

Van UWelEd. de Dw. Dienaar
Namur, 7 Juli '72. R. J. Stroux.

Een heer noodigt iemand uit om eene wandeling met hem te doen; men is daartoe weinig genegen en heeft ook bezigheden, die dat beletten.

Waarde Heer!

Aan uwe vriendelijke uitnoodiging, om morgenmiddag met u naar Soer te wandelen, kan ik geen gevolg geven; mijne bezigheden laten mij niet toe, zulk een groot gedeelte van den dag in het midden van de week, daartoe te gebruiken. U derhalve vriendelijk voor de mij bewezene oplettendheid bedankende, heb ik de eer te zijn,

Van UWelEdele de dw. dienaar.

Mouros, 3 Mei '71.

V. Niones.

Aan iemand werd eenig schrijfwerk opgedragen, maar hij deed dit liever niet, omdat de belooning, die er voor gegeven werd, veel te gering was, daarom antwoordde hij op het hem gedane aanbod:

WelEd. Heer!

Zeer gaarne doe ik voor mijn huisgezin, wat ik kan, om er iets voor te verdienen, en daarom verheugde ik mij reeds in het aanbod van de zijde van UWEd. om mij schrijfwerk te bezorgen. Maar nu ik dat schrijfwerk ontvangen en de belooning, die men er voor wenscht te geven, gehoord heb, nu moet ik, hoe ongaarne ook, er voor bedanken, en ik neem derhalve de vrijheid het papier en het schrijfwerk terug te zenden. Op eene andere minder afmattende wijze, dan door naschrijven, kan ik meer geld verdienen dan hiermede en, ik mag mijn huisgezin niet benadeelen. Dit zijn de re-

denen, die mij dringen van dezen arbeid af te zien.

In de hoop dat UWEd. mij zulks niet ten kwade zult duiden en mij tot elken arbeid, die billijk loon doet verdienen, bereid verklarende, heb ik de eer met de meeste hoogachting mij te noemen,

Van UWelEd. de Dw. Denaar,
Norwich, 27 Oct. 1873. H. Raaf.

Een jongeling had zich door zijn losbandig leven, vele schulden op den hals gehaald; hij had zijne schuldeischers tot hiertoe met beloften weten te paaiën, maar eindelijk duurde het dezen te lang en bedreigden zij hem met vervolging voor den Rechter, indien hij er niet voor zorgde, binnen twee dagen ten minste een gedeelte van zijne schuld te voldoen.

In zijnen angst schreef hij aan eenen vriend, die op een koopmanskantoor, waar hij wist, dat hem altijd vele gelden toevertrouwd waren, werkzaam was, om hem f 600.— te leenen en indien hij die niet had, deze dan voor een dag of wat, uit de kast van het kantoor te nemen; hij zou er voor zorgen, dat ze spoedig weër terug gegeven werden en dat niemand wist, dat hij hem geld geleend had. Hij schreef daarbij, dat hij van zijne vriendschap wel vertrouwde, dat hij dit verzoek, dat hij zoo gemakkelijk kon inwilligen, niet weigeren zou.

De eerlijke kantoorklerk ontvangt dezen brief, en leest hem met de grootste verontwaardiging; vooral het slot maakte hem verschrikkelijk boos. Op de betuigingen van vriendschap van zulk een snoodaard was hij volstrekt niet gesteld, en hij besloot aan alle verdere aanzoeken in dezen voor

goed een einde te maken, door het schrijven van den volgenden brief:

Van Penser!

't Is de eerste maal in mijn leven, dat ik eenen brief, als den uwen, onder de oogen krijg. Gij be-roept u daarbij op onze vriendschap, terwijl gij u als mijn grootste vijand gedraagt, dewijl gij mij tot eene misdaad wilt brengen, waarvoor de Heer mij tot heden toe bewaard heeft, en waartoe door Zijne leiding in mijn hart de lust nog nooit is opgekomen. Zulk eene vriendschap werp ik verre van mij. Van dezen oogenblik af zijt gij mij geheel vreemd en ik verbied u, tot wien ook, ooit er van te spreken, dat er tusschen ons kennis of vriendschap bestaan heeft. Ik schaam mij voor u. Gij zijt een laaghartig verleider, die er niet voor terugdeinst den persoon, dien gij uw vriend noemt, in het ongeluk te storten. Schaam u! Ik veracht u diep, want ge weet maar al te goed, wat gij doet, omdat ge zelf in eene betrekking als de mijne geweest zijt, waarbij alles op goed vertrouwen berust.

Ik zal er zorg voor dragen, dat gij van onze vriendschap nooit weder reppen zult, door het bewaren van uwen brief, dien ik, zoodra gij het hart hebt zulks te doen, aan de politie ter hand zal stellen, opdat die met u handele, zooals zulks volgens de wetten onzes lands noodig is.

Bij mijne verachting voegt zich medelijden met u, en daarom zal ik handelen, zooals ik gezegd heb en u nog niet dadelijk in het ongeluk storten. Bid God om vergeving; tracht door arbeid op eene eerlijke wijze in uw onderhoud te voorzien. Verlaat den slechten weg, dien ge tot hiertoe betreden hebt, en zoekt rust voor uw hart in

Christus, die zondaren tot zich roept ter bekeering.

Dit wenscht
A. van Trouwe.

Golden, 5 Maart 1872.

Schrijf eene weigering om mede te gaan naar een koffiehuis; om geld aan uwe ouders ter leen te vragen; om een paar dagen vrij te hebben van uwen arbeid en om des Zondags de kerk te verzuimen.

17.

Brieven van schuldbelijdenis en verzoek om vergeving.

In de H. Schrift staat met ronde woorden: »belijdt elkander de misdaden,» en zeker is er geen beter middel om de onrust des harten, die na de onverdiende belediging van anderen, bij ieder, die nauwgezet leven wil, ontstaan moet, tot zwijgen te brengen, dan schuldbekentenis en het vragen van vergeving. Vele menschen denken, dat men zich hierdoor verlaagt; maar juist het tegenovergestelde is het geval. Door schuldbelijdenis, door de erkenning zijner dwaling en van zijne boosheid, toont men integendeel, dat men heden wijzer is dan gisteren, en dat men heden den weg der verbetering wil inslaan, dien men gisteren nog voorbijging. En zulk een gedrag kan nooit schande zijn. Daarvoor behoeft zich niemand te schamen. Toch is het verstandiger om die schuldbelijdenis en het vragen om vergeving mondeling dan schriftelijk

te doen. Maar men is daartoe niet altijd in de gelegenheid en dan is het beter schriftelijk, dan geen vergeving te vragen. Bij dat erkennen van zijne schuld bedenke men altijd, dat men in de eerste plaats schuldig is voor Hem, die gezegd heeft, dat Hij lust heeft tot waarheid in het binnenste, en dat men daarna ook schuldig is voor hem, dien men beleedigd heeft. Hem moet men toespreken, hem schrijven; maar geene algemeene, geene publieke schuldbelijdenis afleggen. Dat helpt niemand en bewijst niets.

Tegenover den Heer en tegenover hem, dien we beleedigd hebben, zijn wij schuldig; maar niet tegenover ieder, die zich in onze tegenwoordigheid bevindt; dat moeten we niet uit het oog verliezen.

Frederik was in eene andere plaats met andere jongelieden op een vroolijke partij geweest, en keerde des avonds met enkele zijner vrienden met den spoorwagen weêr naar huis. Als gewoonlijk viel het gesprek op het plezier, dat ze gehad hadden en de jongelui waren daarbij wel wat al te luidruchtig. Dat hinderde een grijsaard, die in een hoekje van den wagon zat en over hoofdpijn klaagde. Hij verzocht op vriendelijke wijze, dat men zich een weinig bedaard mocht houden, omdat hij aan zware hoofdpijn leed en die drukte zijn lijden zeer verzwaarde. Hij zeide tevens, dat hij predikant te Horn was en nog ruim een uur in den spoorwagen blijven moest, voor hij zijne woning kon bereiken. Maar, in plaats van aan zijn vriendelijk verzoek te voldoen, lachten de jongelieden den eerwaarden grijsaard uit en zeiden: »nu, wij zijn er spoedig uit; nog een kwartiertje, dan zijt ge van ons verlost; maar zoo lang willen we pret hebben,» en — 't gebabbel en gekakel ging, als met

nieuwen ijver aan den gang, zoodat de arme man genoodzaakt was het hoofd met beide handen te omsluiten, om eenigszins zijne smart te verzachten. Bij 't verlaten van den wagon waren enkelen zoo laaghartig, dat zij nog zeiden: »nu, papaatje! beterschap met uwe hoofdpijn!» —

Frederik kwam te huis. Nu in stilte op zijn kamertje zittende, dacht hij nog eens over het uitstapje na en hinderde het hem niet weinig, dat hij ook mede gedaan had om den ouden man verdriet aan te doen. Hij gevoelde werkelijk berouw over het aandeel, dat hij gehad had in deze schandelijke betoening van loszinnigheid en dartzelheid, en nam zich voor om weder goed te maken, wat hij goed maken kon en den Heer te bidden, dat hij hem voor zulk een kwaad in 't vervolg wilde behoeden. Hoewel hij den naam van den predikant niet kende, wilde hij hem toch schrijven, omdat Horn eene kleine plaats was, waar waarschijnlijk geen andere predikanten zouden wonen, en omdat hij toch volstrekt iets wilde doen, om zich zelve tevreden te stellen. Hij schreef dus:

WelEerw. Zeer Gel. Heer!

Hoewel mijn naam UWEerw. zeker onbekend is en ik ook de eer niet heb UWEerw. anders, dan door een kort bijeenzijn te kennen, zoo dwingt mijn hart mij toch UWEerw. te schrijven en u vriendelijk vergeving te vragen voor den last, dien ik u gisterenavond met mijne makkers in den spoorwagen heb aangedaan.

Door het vermaak, dat wij genoten hadden, was onze bedaardheid geweken en hebben we ons laten vervoeren om te doen, wat we in bedaarde oogenblikken in ons zelve veroordeelen en verachten.

Eerwaarde Heer! nogmaals verzoek ik UWEerw. vergeving voor hetgeen ik mede u heb aangedaan.

Gaarne zou ik, indien UWEerw. besluiten kunt om mijne onbescheidenheid over 't hoofd te zien, door een paar letteren van uwe hand daarvan de overtuiging bekomen; daarom waag ik het ten vriendelijkste van UWEerw. te verzoeken mij, al ware het ook per briefkaart te melden, dat mij mijne onbescheidenheid door UWEerw. vergeven is.

Waarna ik de eer heb mij te noemen

van UWEerw.

Vonstmo, 5 Juli 1872. de geh. Dienaar,
F. van Zillen.

Reeds den volgenden dag kreeg Frederik bericht, dat hem zijne onbescheidenheid van harte vergeven was; maar de brief, waarin dit hem medegedeeld werd, was ongeteekend, zoodat hij den naam van hem, dien hij beleedigd had, niet eens te weten kon komen. Dat was zeer bescheiden van dien grijsaard.

Hendrik had aan zijnen vriend Willem beloofd om op zekeren dag hem te komen afhalen, om eene wandeling te doen. Tijd en plaats waren bepaald geworden; maar Hendrik had er volstrekt niet meer aan gedacht, en de wandeling even als zijne belofte vergeten. Eerst den volgenden dag dacht hij er aan, en begreep nu aan welk eene nalatigheid hij zich had schuldig gemaakt; maar hij moest met zijnen vader uit en kon dus zijnen vriend geene vergeving gaan vragen; daarom schreef hij hem:

Waarde Vriend!

Met schaamte herinner ik mij nu, dat ik gisterenmiddag in 't geheel niet gedacht heb aan de be-

lofte, die ik u had gedaan om u tot eene wandeling te komen afhalen. Misschien hebt ge nu wel te vergeefs op mij gewacht. Het spijt mij zeer, dat ik u deze teleurstelling door mijne onachtzaamheid heb veroorzaakt, en dat ik daardoor aanleiding heb gegeven, dat ge u misschien verveeld hebt en boos hebt gemaakt. Vergeef het mij. Ik verzeker u dat ik er voor waken zal, dat zoo iets niet meer gebeurt, en sta mij nu toe, dat ik u Woensdag ten 3 ure kom afhalen, dan zullen we, bij leven en gezondheid, dus naar Zorgplaats wandelen. Zoo hoop ik weder goed te maken, wat ik bedorven heb, en te toonen dat ik steeds hoop te zijn

Uw Vriend,
Hendrik.

Schrijf een' brief, waarin vergeving gevraagd wordt voor de late terugzending van een geleend boekwerk; een' om u te verontschuldigen over het wegblijven van eene bepaalde bijeenkomst en een', waarbij ge iemand, wiens passer ge gebroken hebt, vergeving vraagt.

18.

Brieven van dankzegging voor bewezen diensten.

»Dankbaarheid is het geheugen des harten,» zegt een oud schrijver. Wie dus een hart heeft met een goed geheugen, die zal ook niet vergeten ontvangene weldaden te erkennen en zijne dankbaarheid daarvoor te toonen. De dankbaarheid, die door daden bewezen wordt, gaat altijd verre boven die, welke alleen in woorden bestaat; maar tot de eerste is men niet altijd in staat,

tot de laatste wel. Is het niet mondeling, dan kan men toch altijd schriftelijk zijnen dank betuigen. De wellevendheid en de vriendschap vorderen zulks daarenboven nog.

Antonie had zijne vacantie met groot genoegen bij zijn oom te Havre doorgebracht en was gezond en wel weder te huis gekomen. Nu bedankt hij zijne famielje op de volgende wijze :

Lieve Oom en Tante !

Gisteren ben ik gezond en wel en geheel vervuld van het genoegen, dat ik bij u smaken mocht, bij mijne ouders terug gekomen.

Het eerste, waartoe mijn hart mij dringt, is u nogmaals dank te zeggen voor al het genot, dat ik bij u mocht smaken. Nooit zal ik deze aangename drie weken vergeten ! Wat hebt ge uw best gedaan om mij elken dag nieuw genoegen aan te doen ! 't Was alsof ge er maar op uit waart, om telkens weder wat te bedenken, dat mijn verblijf bij u aangenaam kon maken.

Als ik nog denk aan die heerlijke wandelingen, aan die aangename rijtoertjes, aan dat prettige schuitje varen, dan geniet ik in de herinnering voor de tweede maal. Zijt verzekerd, dat ik dat nooit zal vergeten, evenmin als de aangename gesprekken, die wij te zamen hadden.

Nu wachten mij weêr mijne gewone werkzaamheden, maar ik vang ze met lust aan, want het genoegen, dat ik bij u mocht smaken, heeft mij weder nieuwen lust en nieuwe krachten gegeven voor de taak, die mij wacht.

Ook mijne ouders verzoeken u hunnen dank aan te nemen voor de zorgen aan mij besteed; zij vonden, dat ik er heel wat beter uitzag, dan toen ik vertrok en meenen dat uwe zorg en de

frissche buitenlucht, onder Gods zegen, daaraan niet weinig hebben toegebracht.

Nogmaals dank! Lieve oom en Tante!

Indien 't niet onbescheiden ware, zou reeds weder naar uw bijzijn verlangd worden door

Uwen u dankenden neef,

Natmas, 3 Juli 1874.

A. van Strome.

Johan had een boekwerk van eenen Heer ter lezing gehad. Hij had dit met veel genoegen en nut voor zich zelve gebruikt en zond het nu met het volgende schrijven terug:

WelEd. Heer!

Onder dankzegging voor het daarvan gemaakte gebruik, ben ik zoo vrij UEd. bijgaand boekwerk, zoo ik hoop in volkomen orde, terug te zenden.

Ik heb het met bijzonder genoegen gelezen en het heeft mij geheel en al op de hoogte gebracht van de zaken, die ik wenschte te weten. De schrijver heeft het geluk gehad, om de zaken zoo duidelijk en klaar voor te stellen, dat zelfs een onkundige als ik, die kan leeren verstaan. Zelden heb ik een boek gelezen, dat mij meer bevredigde, dan dit.

Nogmaals herhaal ik mijnen dank, in de hoop dat de vriendelijkheid van UEd. mij later, wanneer ik daaraan weder behoefte hebben mocht, nog wel eens in de gelegenheid stellen zal tot meerdere kennismaking met den schat, die zich in uwe boekenkast bevindt.

Met ongeveinsde hoogachting is het mij eene eere te mogen zijn

Van UWelEd. Heer

de Dv. Dienaar,

J. van der Mool.

Arnoud had een aardig tuintje en veel liefhebberij voor 't bloemkweeken. Een tuinman had hem eenige zaden en stekken gezonden, waarmede hij zeer in zijn schik was, hij dankt hem daarvoor in 't volgende briefje:

Waarde baas Enter!

Wat hebt ge mij aangenaam verrast met de toezending uwer zaden en frissche stekken. Zie, daar kan ik nog eens plezier van hebben! Ik heb veel liever stekken en zaden, dan ontwikkelde planten; want nu kan ik nog mijn best doen om er wat van te maken. Jammer maar, dat ik nog zoo dom ben, dat ik al de stekjes niet bij name ken. Wel de Fuchsia's en de Rhododendroms, maar de andere zijn mij geheel onbekend. Misschien herken ik ze, als ze wat verder zijn. We zullen zien. Ik zal ze intusschen goed oppassen, en er voor trachten te zorgen, dat ge in het najaar zien kunt, dat ge uwe moeite niet aan eenen ondankbare hebt besteed.

Mijne ouders verzoeken hunne groete aan u en zijt nogmaals hartelijk bedankt en gegroet van

Uwen jongen Vriend,
 Vaalst, 3 Maart '72. Arnoud.

Karel had op de school van het dorp zeer goed onderwijs genoten, en was daardoor in staat gesteld om, toen hij veertien jaren oud was, op een groot kantoor van den notaris Banka te Elvild geplaatst te worden; het beviel hem daar zeer goed en nu gevoelde hij zich gedrongen, om zijnen gewezen leermeester eens daarvan be-

richt te zenden en hem nog eens te bedanken. Hij schrijft hem daarom:

Waarde Heer, geachte Meester!

Nu eerst gevoel ik het recht wat ik aan het onderwijs, dat ik met zooveel liefde van u genoten heb, heb te danken. Zooals UEd. weet, ben ik hier aan het kantoor van den heer Banka geplaatst als jongste klerk.

Er valt hier heel wat te doen. We zijn met ons zessen klerken en kunnen het werk ter nauwer nood af. Des morgens van 9—12 en des middags van 1—4 ure moeten wij op het kantoor zijn. Dan moeten wij om beurten, drie aan drie, nog des avonds van halfzeven tot acht ure komen, om de copij-boeken en andere zaken in orde te houden. UWEd. zult dus wel begrijpen, dat er nu niet veel tijd voor de studie overblijft. Maar het verveelt mij niet. Telkens mag ik van den Patroon vernemen, dat mijn werk hem medevalt, en hij heeft nu, nadat ik veertien dagen op het kantoor geweest ben, mijn salaris op f 350.— 'sjaars bepaald. Daardoor ben ik bijna in staat om geheel voor mijn onderhoud te zorgen en kan ik dus mijne ouders van die zware taak ook bijna geheel ontlasten. Ik kan UEd. niet zeggen, hoeveel genoeg mij zulks doet. En dat alles heb ik, naast den Heer, aan u te danken!

Geloof, waarde Meester! dat ik dit nooit zal vergeten en dat ik mij telkens uwe wijze lessen en vermaningen in herinnering zal trachten te brengen, omdat ik weet, dat zulks de beste dank is, dien ik u kan toebrengen. Over eenigen tijd hoop ik UEd. nogmaals te schrijven en te toonen dat ge niet vergeten wordt door

Uwen u dankbaren leerling,
Elvild, 15 Juli 1874. K. van Oplos.

Frederik was in eene andere plaats als winkelbediende op zeer voordeelige wijze aangesteld en bemerkte eerst na verloop van eenigen tijd, dat hij deze gunstige beschikking te danken had aan den Heer, in wiens dienst zijn vader zich bevond. Bij het onderzoek, dat naar Frederik gedaan werd, had die Heer zulk een gunstig getuigenis van hem en van zijne ouders afgelegd, dat de winkelier, van den beginne af aan, Frederik met onderscheiding behandelde en hem een hooger loon, dan het beloofde gaf. Eerst toen hem de eerste driemaanden van zijn salaris werden uitbetaald, bespeurde hij zulks en toen werd hem ook gezegd door wien zulke gunstige berichten omtrent hem en de zijnen gegeven waren. Hij gevoelde zich toen verplicht dien Heer te bedanken en daartoe schreef hij hem den volgenden brief:

WelEdele Heer!

Eerst nu bespeur ik, dat UWEd. de vriendelijkheid gehad hebt, om mij voor de betrekking, waarin ik thans geplaatst ben, zoo gunstig aan te bevelen.

Wel was het mij van den beginne af vreemd, dat men mij hier zoo bijzonder vriendelijk en voorkomend behandelde, daar ik niemand van de leden des gezins of van de bedienden kende; maar thans is mij het raadsel opgelost, nu ik van mijnen Patroon zelve heb mogen vernemen, welk eene goedheid en vriendelijkheid UWEd. voor mij gehad heeft. Deze goedheid heeft mij ook geldelijk voordeel bezorgd en is alzoo voor mij eene dubbele reden van dankbaarheid geworden.

Het bevalt mij hier zeer goed. Het werk is geregeld en daardoor aangenaam en niet afmat-

tend, ofschoon wij den ganschen dag moeten bezig zijn. Den Zondag hebben wij evenwel geheel vrij, dewijl er op dien dag uit onzen winkel niet wordt verkocht.

Zoo dankbaar als ik voor de aanbeveling van UWEd. ben, zoozeer zal ik het mij ten plicht rekenen om, met Gods hulpe, mij steeds zoo te gedragen, dat ik deze aanbeveling geene schande aandoe.

Mij verder in UWEds. bescherming ten vriendelijkste aanbevelende, is het mij een genoegen te mogen zijn

Van UWelEdele

de Dw. Dienaar,

F. Brans.

Lompas, 3 Juli 1871.

Een vriend van Ferdinand had hem een boek, waarnaar hij al lang verlangd had, ten geschenke gezonden: Hij bedankte zijnen vriend daarvoor met het volgende briefje:

Waarde Vriend.

Indien gij slechts half wist welk een genoegen mij uw geschenk doet, dan zoudt ge u zeker nog meer dan nu verheugen, over het genot, dat ge mij aangedaan hebt. Reeds eenige jaren lang was ik aan het sparen van mijn kleine weekgeld, om mij ditzelfde boek te kunnen aanschaffen, dat ik nu zoo onverwacht en uit zoo geachte handen mocht bekomen. Gij zult er wel niet aan twijfelen, dat ik er een gepast en nuttig gebruik van hoop te maken. 't Is mij daarom te meer lief, omdat het mij helpen kan tot bekwaammaking in het beroep, dat ik hoop te kiezen. Zoo spoedig ik tijd en gelegenheid heb, kom ik u eens zelf bezoeken, om u mondeling te verklaren dat ge aan mij hebt

Eenen dankbaren Vriend,

Ferd. Oostborn.

Schrijf brieven: om te bedanken voor het geschenk van een passerdoos; voor het genoegen u aangedaan door u op een rijtoertje mede te nemen; voor een verjaargeschenk, dat ge ontvangen hebt, en voor de hulp door een ander aan uwen vriend bewezen.

19^a.

Boekhouden.

In het gewone, dagelijksche leven hebben wij aan de kennis van het briefschrijven alleen eigenlijk niet genoeg. De meeste lieden hebben zaken of drijven handel of verkoopen iets in 't klein. Van deze dingen moeten ze aantekening houden, willen zij met zekerheid weten, wat zij van anderen te vorderen hebben en wat zij aan anderen schuldig zijn. Dat aantekenen noemt men *boekhouden*. Doet men dat op zulk eene wijze, dat men elken dag met volkomen juistheid bepalen kan, hoeveel men bezit en hoeveel men te vorderen heeft, dan noemt men zulks dubbel- of Italiaansch boekhouden. Dat laatste is weder eene kunst op zichzelf, waarin de Nederlanders het zeer verre gebracht hebben. Waarom denkt ge? Omdat zij een handeldrijvend volk zijn. Wanneer zulk een boek goed gehouden wordt, dan kan men met één oogwenk telkens zien, hoeveel iemands bezitting vóór- of achteruit gaat. Dat boek waarschuwt dus den handelaar in hetgeen hij te doen heeft; en maar zelden is het gebeurd, dat iemand, die goed boekhield, met zijne zaken achteruit ging, wanneer hij namelijk niet roekeloos leefde, of wanneer geene bijzondere ongelukken van brand of zeeschade hem troffen.

Van dat boekhouden, welk eene nuttige en

doelmatige kunst het ook zijn moge, kunnen wij evenwel in dit boekje niet spreken. Wij willen ons meer tot de gewone zaken des levens bepalen. Maar dan zal ieder, wien 't niet onverschillig is of hij voor- of achteruit gaat, toch wel aanteekening moeten houden van zijne ontvangsten en uitgaven. 't Is niet mogelijk, dat iemand zulks zonder aanteekeningen onthouden kan. Heeft iemand eene zaak of een bedrijf, zoodat hij aan anderen verkoopt en voor anderen werkt of laat werken, dan is dit volstrekt noodig. Dat zal ieder begrijpen. Om dat nu op de eenvoudigste wijze te doen, heeft hij drie boeken noodig; een Dagboek van Ontvangst; een Dagboek van Uitgave en een Grootboek.

In *het Dagboek van Ontvangst* zet hij onder den datum van den dag alles, wat hij op denzelfden ontvangt; waren zoowel als gelden en hij zet daarbij ook den naam van den persoon van wien hij deze ontvangsten bekomt. Deze ontvangsten zijn niet altijd dingen, die hem reeds dadelijk winst geven; een timmerman ontvangt bijv. hout en een kruidenier ontvangt rijst, die hun eerst voordeel zullen geven bij het verkoopen. Ontvangen zij daarentegen geld, dat geeft hem een dadelijk voordeel. Al dezé zaken schrijft men nu maar door elkander, maar geregeld op elken dag, op.

In *het Dagboek van Uitgave* plaatst hij alle betalingen, die hij doet; zoowel betalingen in geld als in koopwaar of in arbeid. Hij betaalt bijv. de waren, die hij ontvangen heeft en teekent dan daarin op, aan wien en wat hij op dien datum betaald heeft, maar evenzoo teekent hij ook de waren, die hij heeft verkocht en aan wien hij die heeft verkocht en den arbeid, dien hij voor anderen verricht, er in op.

Nu komt zijn *Grootboek*. Dat is 'het grootste en dikste boek. Hierin schrijft hij voor elken

persoon, met wien hij handelt of voor wien hij werkt den naam op een dubbel blad papier. Hij noemt zulk een naam een hoofd.

Aan de linkerzijde plaatst hij nu het woord Debet en aan de rechterzijde het woord Credit. Aan de debet-zijde schrijft hij alles op, wat hij van het hoofd te vorderen heeft en aan de credit-zijde alles, wat hij er van ontvangt of er schuldig aan is.

Zijn Grootboek moet hij uit zijne Dagboeken van ontvangst en uitgaaf samenstellen, zoodat er in zijn grootboek niets voorkomt of het moet ook in de Dagboeken voorkomen. In het Grootboek schrijft hij eerst in eene kolom de datums, dan in eene andere kolom, de waren of stoffen en in den derden kolom de prijs of geldswaarde er van. Zulk een regel heet dan een post in het Grootboek. Zoo doet hij in zijne dagboeken niet. Daarin schrijft hij den datum en onder dien datum zijne ontvangst met den naam der personen en evenzoo doet hij met de uitgaven. In zijn grootboek behoeft de naam er niet bij, omdat die 't hoofd van de bladzijde is. Daar gelden al de posten op eene bladzijde voor denzelfden persoon.

Wanneer hij nu betaling ontvangt, dan teekent hij die op de credit-zijde aan, en wanneer de debet-zijde en credit-zijde hetzelfde cijfer bij de samentelling der posten geven, dan is er niets meer te vorderen, dan is er voldaan. Zoo laat dit zich nog al gemakkelijk begrijpen, dunkt mij; maar we willen beproeven, om het nog een weinig duidelijker te maken, door er een klein voorbeeld van te geven.

De Heer Asmont te Dolens heeft een kruidenierswinkel, waaruit hij de waren in het klein uitverkoopt. *In het klein* wil zeggen, dat hij met geene groote hoeveelheden te gelijk verkoopt; zulk een winkelier heet dan ook een kleinhandelaar in

tegenoverstelling van den groothandelaar, dat is iemand, die bijv. alleen bij honderd of duizend kilogram of liter van dezelfde waren te gelijk verkoopt, en die daarom ook bij geheele scheepsladingen inslaat of inkoopt.

Onze Asmont nu is een kleinhandelaar, maar een eerlijk en oplettend man. Hij laat geen zwavelstok verloren gaan en raapt elke speld, die hij ziet liggen, op. Daarom gaan zijne zaken goed vooruit, en is hij in staat om nu en dan nog eens den eenen of anderen eerlijken armen man voort te helpen.

Dat hij zoo goed vooruit komt ligt in de eerste plaats aan Gods zegen en ook daarin, dat hij zijne zaken zeer goed in orde houdt; we willen eens een uittreksel geven uit zijne eenvoudig ingerichte boeken, dan kunnen wij dat wel bespeuren.

19^b.

Dagboek van Ontvangst.

3e Maart 1874.

Van P. Wester, 1 vat boter	f 16.80
» D. Sijs, voor 25 liters gort . . .	» 5.—
» P. Sniks, voor 2 kilogr. stroop . .	» 0.60
» Onbekend voor 4 kilogr. groene zeep	» 1.20
» G. v. Lot, voor 5 kilogr. gebr. koffie	» 8.—
» A. Sente, voor 10 liters wijnazijn .	» 1.20
» N. v. Oord, voor 5 kilogr. Javarijst .	» 1.20
» Onbekend voor 3 kilogr. Soda . . .	» 0.60
» H. Basse voor 2 kilogr. thee . . .	» 8.—
» G. v. Lot. 10 pakjes aardappelmeel .	» 1.—
» H. Dols, voor 6 kiligr. krenten . .	» 3.—
» Onbekend voor 1 kilogr. peper . . .	» 1.20
» G. v. Lot, voor 3 kiligr. bruine suiker	» 2.10
» A. Vast, voor 2 kilogr. pruimen . .	» 1.20
» B. Jorste, voor 1 kilogr. kandij . .	» 1.20

Transportere f 52.30

	Transport	f 52.30
Van A. v. Steer, voor 20 liter gort . . .	»	2.40
» C. Dus, voor 5 kilogr. Javarijst. . .	»	1.20
» A. Dasse, voor 2 kilogr. boter . . .	»	3.60
» G. v. Lot voor 4 kilogr. witte suiker . .	»	3.20
» C. Dokes, voor 2 kilogr. rozijnen . .	»	1.—
» A. v. d. Eep, voor 10 liters petroleum .	»	1.40
Ontvangen op 3 Maart 1874 . . .	f	65,10

Dagboek van Uitgaaf.

3^e Maart 1874.

Aan P. Wester, voor 1 vat boter . . .	f	16.—
» voor vracht	»	0.40
» Den werkmán voor schilderwerk . . .	»	12.—
» D. Vicarse voor 1 vat petroleum . . .	»	13.—
» Den schipper voor vracht	»	0.50
» P. Starre, 1 kist krenten	»	8.—
» aan vracht	»	0.20
» G. Valken voor een nieuwen balans . .	»	6.50
» den ijker voor het ijken der maten enz.	»	3.15
» den knecht van Mevr. Bob voor de bet.	»	1.—
» den koopman Jostens voor 2 balen rijst	»	42.—
» vracht	»	0.40
» den heer Wellie, een wissel	»	20.—
» den heer Sortes, een wissel	»	25.—
» den heer Vaston, 1 vat gedr. appels .	»	18.—
Uitgegeven op 3 Maart 1874 . . .	f	168,15

Dat zou hij niet lang zoo vol kunnen houden; maar hij heeft nu ook betaald, 1 vat petroleum, 1 kist krenten, 2 balen rijst, 1 vat gedroogde appels, twee wissels en werkloonen, die hij reeds vroeger ontvangen had, en eerst nu betaalde, omdat de tijd van betaling om was. Als wij dat van zijne ontvangst af rekenen, dan houdt hij aardig wat over. Nu willen wij zijn grootboek eens inzien, we zoeken bladz. 14 op.

14.

De Heer

G. van Lot, te Aspen.

1874.

Debet.

1874.

Credit.

14.

De Heer

G. van Lot, te Aspen.

4 Jan.	6 kilogr. bruine suiker, à 40 ct.	ƒ 4 80	3 Maart.	Ontvangen	ƒ 39 05
16 "	5 kilogr. kl. krenten, à 50 ct.	2 50			
19 "	5 kilogr. rozijnen, à 50 ct.	2 50			
27 "	2 kilogr. bruine suiker, à 70 ct.	1 40			
2 Febr.	12 kilogr. rijst, à 25 ct.	3 —			
13 "	12 kilogr. zout, à 15 ct.	1 80			
18 "	5 liters wijnazijn, à 15 ct.	0 75			
21 "	2 kilogr. thee, à ƒ 3.—	6 —			
28 "	1/2 kilogr. peper, à ƒ 1.60.	0 80			
2 Maart.	3 kilogr. carolina rijst, à 40 ct.	1 20			
3 "	5 kilogr. gebrande koffie, à ƒ 1.60.	8 —			
"	10 pakjes aardappelmel, à 10 ct.	1 —			
"	3 kilogr. bruine suiker, à 70 ct.	2 10			
"	4 kilogr. witte suiker, à 80 ct.	3 20			
		ƒ 39 05		ƒ 39 05	

Nota's of rekeningen.

De opgave van hetgeen iemand gekocht of besteld heeft is eigenlijk eene Nota, terwijl eene rekening dezelfde opgave is met vermelding van den prijs er bij.

Door eene Nota weet men wat men ontvangen heeft, en door eene rekening weet men tevens hoeveel geld men schuldig is. Op beiden moeten de waren en de datums duidelijk worden uitgedrukt, alsook de prijs van de eenheid, waarbij de waren verkocht worden; hoewel het laatste op eene Nota eigenlijk niet noodig zou zijn, zoo is men langzamerhand gewoon geworden om beide namen voor dezelfde zaak, dat is voor rekening te gebruiken.

Daarom moeten tegenwoordig ook beiden op dezelfde wijze worden ingericht. Eene opgave van toegezonden waren heet men tegenwoordig faktuur.

Als men eene Nota schrijft, dan is het hoofd daarvan gewoonlijk op de volgende wijze ingericht:

Nota voor den WelEdelen Heer J. van der Poor, wegens de volgende, aan zijn WEd. geleverde goederen:

Terwijl het hoofd van eene rekening dus luidt:

De WelEd. Heer J. van der Poor, debet aan
H. van Comes, Boekhandelaar te Armeis.

Vóór men eene nota of rekening schrijft, moet men voor dien persoon, ten wiens behoefte deze dienen zullen, een hoofd in het grootboek hebben, en op de nota of rekening mag niets voorkomen, dan hetgeen in 't grootboek op de debet-zijde gevonden wordt; ook moeten de rekeningen niet alleen met een duidelijke letter, maar ook met duidelijke woorden geschreven zijn, zoodat hij, die eene rekening ontvangt, er niet naar behoeft te

raden, wat er eigenlijk mede bedoeld wordt. Het laatste is in vele rekeningen nog een groot gebrek. We zullen trachten door een paar voorbeelden duidelijk te maken, op welke wijze eene rekening moet worden ingericht, en kiezen daartoe de rekeningen aan den heer van Lot, die reeds door ons, zie bl. 85 in het grootboek is opgenomen. Wanneer de rekening betaald wordt, plaatst men het woord *Voldaan*, met de handtekening van hem, die het bedrag ontvangen heeft en den datum waarop zij voldaan is, aan den voet der rekening, dan kan deze tevens dienen tot kwitantie. Ook moet men er voor zorgen, dat de handteekeningen duidelijk zijn. Vele menschen hebben de kwade gewoonte, hunne onderteekeningen onduidelijk of op eene vreemde wijze te doen; dat is zeer verkeerd, en geeft lichtelijk aanleiding tot bedrog, want eene vreemd geschreven handtekening is lichtelijk na te maken.

No. 14. De Heer G. van Lot, te Aspen, debet aan
J. Asmont, kruidenier te Dolens.

1874.			
4 Jan.	6 kilogr. bruine suiker, à 40 cts.	f	4 80
16 "	5 kilogr. kleine krenten, a 50 cts.	"	2 50
19 "	5 kilogr. rozijnen, a 50 cts.	"	2 50
27 "	2 kilogr. bruine suiker, a 70 cts.	"	1 40
2 Febr.	12 kilogr. rijst, a 25 cts.	"	3 00
13 "	12 kilogr. zout, a 15 cts.	"	1 80
17 "	5 liters wijnazijn, a 15 cts.	"	0 75
21 "	2 kilogr. thee, a f 3.—	"	6 —
28 "	1/2 kilogr. peper, a f 1.60	"	0 80
2 Maart.	3 kilogr. carolina rijst, a 40 cts.	"	1 20
3 "	5 kilogr. gebr. koffie, a f 1.60.	"	8 —
"	10 pakjes aardappelmeel, a 10 cts.	"	1 —
"	3 kilogr. bruine suiker, a 70 cts.	"	2 10
"	4 kilogr. witte suiker, a 80 cts.	"	3 20
	Voldaan den 3 Maart 1874.	f	39 05

J. A. Asmont.

Rekening van eenen boekhandelaar.

De Heer A. van School, onderwijzer te Ostor,
debet aan J. J. Kor, boekhandelaar te Eschot.

1874.		
24 Jan.	6 boek gewoon holl. schrijfpapier. f	1 80
"	1 flesch zwarte schrijfsiakt. "	1 —
7 Febr.	1 De Groot. Nederl. Spraakleer. "	1 25
10 "	1 gros stalen pennen "	0 80
5 Maart.	1 Brill. Spraakleer. "	2 90
22 April.	100 schriften gewoon papier. "	5 —
9 Mie.	3 dozijn Schoolladders van Gerdes 4e st. "	6 —
17 Juni.	1 pak griffels a 20 Ct. en 1 doz. leien a 10 Ct. "	1 40
5 Juli.	24 Absentie lijsten. "	1 20
20 Aug.	1 Dewald. Chronol. tafelder Vad. Gesch. "	0 30
9 Sept.	2 dozija penhouders. "	1 20
10 Oct.	1 Atlas van Lichtensteijn, enz. "	4 80
21 Nov.	6 Exempl. Vierhout, Vaderl. gesch. "	2 40
19 Dec.	2 boek prenten voor de school. "	1 —
Voldaan den 9en Januari 1875. f		31 05
J. J. Kor.		

Rekening van eenen timmerman.

De WelEd. Heer F. van Somt debet aan
J. Bokas, Mr. Timmerman te Wars.

1874.		
15 Jan.	Een knecht, 4 dagen. f	6 —
18 "	20 drie duims deelen. "	80 —
"	4 pak draadnagels. "	1 20
"	Twee knechten 3 dagen. "	9 —
16 Febr.	Voor het maken van een kleerbak. "	1 80
22 "	Reparatie aan de goot; hout en nagels. "	1 50
"	Een knecht, een halven dag. "	0 75
4 Mei.	De voordeur gerepareerd, de knecht 1 dag. "	1 50
"	Aan hout "	1 20
"	Aan draadnagels en schroeven. "	0 70
21 Sept.	Latwerk aan de kippenloop hersteld. "	2 15
"	1 bos latten en 1 pak draadnagels, "	1 60
24 Nov.	Voor 6 voetenbankjes, met verschot etc. "	3 60
Voldaan 7 Januari 1875. f		111 00
J. Bokas.		

Rekening van eenen kleermaker.

De WelEd.G. Heer G. P. van Dasse, debet aan
H. Vork, mr. kleermaker te Mieren.

1874.				
15 Jan.	Een duffelsche overjas geleverd.	f	42	—
6 Febr.	Een bukskin pantalon	"	15	—
12 "	Reparatie van een vest met verschot.	"	1	40
1 Maart.	Een demission.	"	28	—
31 "	Andere knopen aan een gekleede jas.	"	2	—
5 April.	Een open vest, lakenstof.	"	7	50
27 "	Een zwart laken pantalon.	"	14	—
5 Mei.	Een zomerpak, fantasie-stof.	"	49	50
17 Juni.	Reparatiën aan pantalon, vest enz.	"	0	80
2 Juli.	Een linnen reispak, jas, broek, vest.	"	29	40
3 Sept.	Reparatie, knopen, voering enz.	"		10
14 Oct.	Voor het nazien en repareeren van kleedingstukken.	"	3	—
		"	2	—
19 Nov.	Een bukskin pantalon, donkergrijs.	"	15	40
28 Dec.	Voor 't maken en leveren van een zwart pak, rok, pantalon en vest.	"	72	—
Voldaan te Miere, den 25 Januari 1875.				
H. Vork.			f	282 10

21.

Kwitantiën of bewijzen van
schuldkwijting.

Wanneer iemand eene schuld voldaan heeft, dan kan zulks op de rekening worden aangeteekend, zooals we reeds gezien hebben, maar dan moet zulk eene rekening ook altijd bewaard worden, wanneer men wil kunnen bewijzen, dat men werkelijk voldaan heeft. Dat is nu dikwijls lastig, en daarom heeft men veeltijds de goede gewoonte om een afzonderlijk bewijs te geven voor de ontvangene gelden, dan heeft men alleen dat bewijs,

die kwitantie, zooals dat genoemd wordt, te bewaren, en men is ten allentijde in staat, om te toonen, dat men voldaan heeft. Op zulk eene kwitantie moet dan met korte woorden vermeld worden, waartoe zij dient en wanneer zij afgegeven is. Men heeft daarbij de goede gewoonte, om op eene kwitantie altijd de som in schrijffletters en in cijfers beiden te vermelden, en wanneer het eene zaak van groot belang betreft, ook den datum in schrijffletters er op te plaatsen. Men doet dat, omdat men mag veronderstellen, dat iemand zich minder bij het schrijven van een getal met schrijffletters zal vergissen, dan wanneer hij zulks doet met cijfers.

Kwitanties voor de twee laatste rekeningen kunnen op de volgende wijze gegeven worden:

Ontvangen van den WelEd. heer F. van Somt, te Wars, de som van **Honderd en elf Gulden** voor timmerwerk en leverantie van hout enz., ter voldoening der rekening over het jaar 1874.

Wars, den 7 Januari 1875.

f 111.—

J. Bokas.

Mr. timmerman.

en

Ontvangen van den WelEdGeb. Heer G. P. van Dasse de som van **Twee honderd twee en tachtig Gulden tien cents**, voor geleverde kleedingstukken en gedane reparatiën, ter voldoening der rekening over het jaar *achttienhonderd vier en zeventig*.

Miere, den 5 Januari 1875.

f 282,10.—

H. Vork.

Mr. kleermaker.

Kwitantie voor landhuur.

De ondergeteekende verklaart bij dezen ontvangen te hebben van den Heer C. Rooit, te Zulle, de som van **Honderd Gulden**, zijnde de huur van een stuk land, gelegen onder de gemeente Zulle, bekend bij het kadaster onder Sectie C No. 45, gedurende 12 maanden, verschenen den 1 November 1873.

Ulm, den 2 November 1873.

f 100.—

A. Vonnom.

Kwitantie voor huishuur.

De ondergeteekende P. Straal, bekend door dezen ontvangen te hebben van H. Vols, te Aps, de som van **Drie honderd en twintig gulden en vijftig cents**; zijnde een jaar huur van de woning en tuin, gelegen te Aps, Wijk B, No. 28, verschenen den 1 Juli 1872.

Aps, den 3 Juli 1872.

f 320.50.

P. Straal.

Kwitantie voor werkloon.

Ontvangen van den WelEd. Geb. Heer H. van Wolten, de som van **Achttien gulden**, voor werkloon gedurende negen dagen, van den 10^{en} Juni tot den 20^{en} Juni 1839, bij den arbeid in de kweekerij van het buitengoed Boschrijk, te Olsum.

Olsum, 21 Juni 1839.

f 18.—

G. Valst, boomkweeker.

Kwitantie voor bewezen diensten.

De ondergeteekende, Vendumeester te Chor, verklaart ontvangen te hebben van den HoogWelGeb. Heer A. C. van Botersum, de som van **Honderd en tachtig Gulden zeven en zeventig en een halve cent**, hem com-

peteerende (toekomstige) voor de verpachting van 9 Kersenboomgaarden, gelegen in de gemeente Soks, in eigendom behoorende aan bovengenoemden Heer, op den 16^{den} April des jaars 1872.

D. Havelok,

Vendumeester te Chor.

f 180,77⁵.

Het is eene gewoonte om aan hen, die de rekeningen komen betalen, wanneer zulks niet door den heer, aan wien zij gericht is, zelf geschiedt, voor de moeite, die zij hebben, eene belooning te geven. Men geeft dan meestal van de ronde som guldens voor elken gulden 1 cent, zoodat men bij de eerste kwitantie f 1,20 en bij de tweede f 3.— als fooi geeft. Langzamerhand is dit ingevoerd, en men zou de dienstboden somtijds benadeelen, wanneer men dit naliet.

22^a.

Reçu's of bewijzen van Ontvangst.

Iets anders dan kwitantien zijn de *Reçus* of bewijzen van ontvangst. De kwitantien dienen om te verklaren, dat men eene zekere som gelds, die men voor arbeid of voor de levering of bezorging van iets te vorderen had, heeft bekomen. *Reçu's* hebben ook wel de bedoeling om te verklaren, dat men iets ontvangen heeft; maar het ontvangene was ten 1° niet te vorderen en is 2°. niet bestemd om in handen van den ontvanger te blijven. Men gebruikt ze dus, wanneer men bijvoorbeeld iemand belast met de bezorging van geld of goederen en in andere opzichten, wanneer de ontvanger niet tevens eigenaar wordt.

We willen eenige voorbeelden hiervan geven
Men heeft een' brief met geldswaarde aan het
postkantoor afgegeven en laten aantekenen, dan
ontvangt men zulk een reçu als volgt:

N°. 770. Aangeteekend den 8 Juli 1872, te
Vosker door P. Sallum een brief bestemd
voor J. Jonst te Ballor; welke brief, volgens
de aangifte van den afzender, bevat eene
geldswaarde van **een honderd een en
dertig Gulden.**

De Bosloon,
Directeur.

Wanneer men per spoortrein of vrachtwagen
of schuit een pakje verzendt, wordt daarvan ook
een reçu afgegeven, dat gewoonlijk luidt:

Door A. Hakt is op den 12 Juni ter bezorging
naar Asten afgegeven een pak, gemerkt M. B.,
wegende 12 kilogrammen.

De directeur van den Wester Spoorweg,
Of B. Sale.

Ter bezorging naar Elzen is op den 7 Maart
1872 door G. van Nosse te Ampel aan 't Expe-
ditie-kantoor afgegeven een pakket, inhoudende
12 monsters zijdewaren, om te bezorgen aan de
Firma Nons en Comp. te Elzen.

Ampel, 7 Maart
D. Vonst, Expeditie.

Of wanneer men geld, door een ander laat
overbrengen:

De ondergeteekende verklaart van den Heer
H. Wosse ontvangen te hebben de som van **twee
honderd Gulden**, om die te betalen in han-
den van den Heer A. Geeler te Nunsen, ter vol-
doening van de huishuur verschuldigd door bo-

vengen. Heer Wasse aan laatstgenoemden, over het jaar 1870.

Urkes, den 2den Januari 1871.

H. Vorrssen,
Notaris.

Schrijf een reçu voor het ontvangen van een pak schrijfpapier en voor het onvangen van een gouden ring.

22b.

Reçu voor goede ontvangst van waren.

De ondergeteekende verklaart hiermede uit handen van G. van Rijs, bode van Noos op Zoune ontvangen te hebben, in goede orde en zonder letsel er aan, een porseleinen servies, bestaande uit: trekpot, melkkan, spoelkom en zes kopjes en schoteltjes.

Zoune, den 3 Febr. 1872. G. Hernes.

Bewijs van ontvangst van geld.

Van den heer Vistor te Rees, heeft de ondergeteekende ontvangen, de som van **Honderd en tien Gulden**, welke bovengenoemde heer hem uit naam van den heer Galeas te Rom ter hand gesteld heeft.

Rees, 7 Maart 1879. B. Bazer.

Bewijs van goede ontvangst van een werktuig.

De ondergeteekende verklaart hiermede van den heer Allos, instrumentmaker alhier, ontvangen te hebben, een in goeden staat zijnde Luchtpomp, en dat hij dit werktuig met bijgevoegde huurprijs van f 4.— na verloop van drie dagen in goeden staat vrachtvrij zal terug bezorgen aan het adres van genoemden heer.

Ulras, den 3 Januari 1874.

G. S. van der Qua.

Reçu voor de ontvangst van boeken ter lezing.

Uit handen van den heer Bibliothecaris J. van Beems te Norwich verklaart de ondergeteekende in goeden staat ontvangen te hebben, de volgende boekwerken:

1. Champollion, de Egyptische kunstwerken der oudheid.
2. Layard, Ninevé en zijne overblijfselen, en
3. Guinot, verklaring van het Assyrische spijkerschrift,

waarbij hij tevens op zich neemt, genoemde boekwerken eene maand na dato dezès ongeschonden in de Bibliotheek terug te bezorgen, terwijl hij zich bereid verklaart om genoemde werken, indien zij mochten geschonden of vermist worden in alle redelijkheid te vergoeden, waarvoor hij f 50.— als waarborg heeft gesteld.

Ipswich, 15 Mei 1872.

G. Bollardo.

23.

Wissels of aanwijzingen van betaling door tusschenkomst van een ander.

In den handel, en ook wel in het dagelijksche leven, komt het meermalen voor, dat men aan iemand, die in eene andere plaats woont, geld moet betalen, terwijl er in diezelfde plaats een ander woont, die ons geld schuldig is. Dan is het veel gemakkelijker, wanneer de laatste voor ons den eerste betaalt, dan dat wij uit onze plaats hem het geld zenden. Maar die eerste moet het dan ook weten, dat hij bij den laatste geld verkrijgen kan en om hem daarmee bekend te maken, schrijft men een' wissel, dien men hem zendt, terwijl

men den laatste bericht geeft, dat men zulks heeft gedaan, opdat hij voor de betaling er van zorgen zal.

We willen dat door een voorbeeld ophelderen.

Jan, die te Groningen woont, is aan zijnen vriend Pieter, die in den Haag woont, *f* 600 schuldig. Maar in den Haag woont de heer Lomk, en van dezen heer moet Jan te Groningen *f* 1000 ontvangen.

Nu is het voor Jan en voor den heer Lomk veel gemakkelijker, wanneer Lomk die *f* 600 maar aan Pieter betaalt, dan dat Jan zijn geld uit Groningen naar den Haag zendt en de heer Lomk het zijne uit den Haag naar Groningen. Omdat nu te doen, schrijft Jan een wissel of wisselbrief op de volgende wijze:

Groningen den 4 Juni 1872.

Goed voor *f* 600.

Acht dagen na dato dezes gelieve de heer Lomk te 's Hage voor mij te betalen aan Pieter of order te 's Hage de som van **Zes honderd Gulden**, de waarde er voor genoten.

f 600.—

Jan te Groningen.

Dezen wissel voldoet Lomk op den bepaalden tijd en Pieter schrijft er op, dat hij die *f* 600.— ontvangen heeft. Dat is nu voor Lomk evenzoo goed alsof hij van Jan voor die *f* 600.— eene kwitantie had, en de zaak is veel eenvoudiger in zijn werk gegaan, dan wanneer men het geld over en weder had moeten zenden.

Zulke wissels zijn evenwel niet altijd juist zoo ingericht als de bovenstaande. 't Is niet altijd noodig, dat de tijd er bij opgegeven wordt. Een wissel, waarbij dadelijke betaling verwacht wordt, heet een wissel op zicht. Ook is niet altijd de naam van den persoon, die de som moet ontvangen genoemd, en wordt er alleen vermeld, dat aan hem,

die den wissel in handen heeft, de betaling moet geschieden; zulk een wissel heet een wissel aan Toonder en wanneer de persoon, die hem afgeeft als een rijk man bekend is, is zulk een wissel even bruikbaar als bankpapier.

De drie personen, die in eenen wissel voorkomen, dragen ook hunne eigenaardige namen in den handel.

De persoon, die verzoekt, dat men voor hem betalen zal, heet *de trekker*; hij trekt een wissel.

Hem, wien verzocht wordt te betalen, noemt men *den betrokkene*; op hem is de wissel getrokken en de man aan wien de wissel wordt afgegeven, die er mede betaald wordt, heet *de nemer*.

Achter den naam van *den nemer* wordt meestal gevoegd *of order*, dat wil zeggen: of aan iemand wien hij het recht om de som in den wissel genoemd, te ontvangen, overdraagt; maar daarvoor moet een bewijs zijn en dat geeft de nemer, door op de rugzijde van den wissel te plaatsens: voor mij aan met den naam van den persoon, aan wien hij de ontvangst overdraagt. Hij moet dit natuurlijk ook onderteekenen. Zulk een schrift op de rugzijde des wissels heet een *endossement*, dat wil zeggen, overdracht of eigenlijk ruggeschrift. We willen nu nog een paar voorbeelden van wissels geven, om te doen zien, dat zij niet alle *geheel* naar denzelfden vorm zijn ingericht:

Amsterdam, 12 Oct. 1874.

Goed voor *f* 2000.—

Zes maanden na dato dezès gelieve te betalen, voor dezen wisselbrief aan de heeren Velp en Comp. te Arnhem of order de som van **Tweeduizend Gulden**.

Waarde in rekening en stelle met of zonder advies.

Den heeren G. Bos en Comp. H. Coutts.
te Leiden.

Met of zonder advies wil zeggen, dat de betrokkene van de betaling aan den trekker kennis kan geven of niet; en op rekening, dat hij hem voor het bedrag des wissels op de debetzijde van zijn Grootboek, als hem dat schuldig zijnde, kan aantekenen. Zulk een wissel kan dus door den trekker ook afgegeven worden, zonder dat de betrokkene hem iets schuldig is.

De eenvoudigste soort van wissels is de volgende:

Goed voor / 20.

De heer P. Wordt te Avras, gelieve voor mij te betalen aan J. Hous of order te Vau, de som van **Twintig Gulden**. 't Zal valideeren voor

G. Voutos.

Perpignan, 12 Juni 1874.

Valideeren wil zeggen, van waarde zijn, genoeg doen, als betaling aangemerkt worden.

Amsterdam, 5 Sept. 1848.

Goed voor / 100.

De heer Arspui te Ems gelieve voor mij te betalen op zicht in handen van den heer J. Kijf te Nomes, of order de som van **Honderd Gulden**; waarde bij mij ontvangen.

F. Spankert.

Amsterdam, 5 Sept. 1848.

Op zicht wil zeggen dadelijk, zoodra de wissel gezien wordt, zonder uitstel. Men geeft anders eenige dagen tijd met de betaling, door den wissel vroeger aan te bieden, te presenteeren. Dat behoeft bij zulk een wissel niet te geschieden. Maar de trekker moet er dan ook altijd voor zien te zorgen, dat de betrokkene er kennis van draagt, dat zulk een wissel op hem hem zal worden getrokken.

Nog eene andere soort van wissel is de volgende :
 Antardo, 3 Mei 1870.

Goed voor / 500.—

Voor mij gelieven te betalen aan toonder de som van **Vijfhonderd Gulden**, de Heeren Pek en Comp. te Esmes; 't zal valideeren voor
 J. Boska.

Zulke wissels trekt men in den regel toch alleen op een Kassiers-kantoor, waar men eenige gelden gedeponceerd, in bewaring, gegeven heeft en waar dus geene moeilijkheid zijn kan in het honoreeren, betalen van zulk een' wissel.

Men schrijft de wissels altijd op gezegeld papier, omdat zij anders door de regeering niet goed gekeurd worden en men geen recht tot vervolging hebben zou, wanneer zij niet op den tijd betaald werden.

Schrijf nu eens eenige wissels voor verschillende sommen en in de verschillende vormen, die hier zijn opgegeven.

24.

Acceptatie of aanneming van betaling.

De omstandigheden, waarin iemand verkeert, kunnen van zoodanigen aard zijn, dat het hem niet mogelijk is op den vervaltijd, dat is de tijd waarop men schuldig is, te betalen, te voldoen aan zijne verplichting; maar dat hij het vooruitzicht heeft, dat, na eenigen tijd wel te kunnen doen. In zulk een geval kan de schuldeischer genoegen nemen met eene schriftelijke *belofte van betaling*, die men *acceptatie* heet.

Zulk eene *acceptatie* is eigenlijk een soort van wissel op tijd, die men op zich zelve trekt.

Wat bij een gewonen wissel in acht genomen moet worden, mag men hierbij natuurlijk ook niet verwaarloozen. Maar hier komt het er voornamelijk op aan, dat men den tijd, waarop en den persoon, aan wien men belooft te betalen buiten alle onzekerheid stelt. Daarom heeft men ook bij eene *acceptatie* wel de gewoonte om den tijd in schrijffletters uitedrukken. Hier zijn weder een paar voorbeelden:

Zes maanden na dato dezes neemt de ondergeteekende aan, te betalen in handen van den Heer J. Vassing, de som van **Twee honderd Gulden.**

Urlich, den eersten Februarij achttien honderd en zeventig.

f 200,—.

J. Starkoes.

In deze acceptatie wordt geene melding gemaakt van betaling aan een ander, dan aan den schuldeischer zelve; zulk eene acceptatie kan dus niet in handen van anderen overgaan en is eigenlijk eene schuldbekentenis met bepaling van den datum, waarop deze schuld voldaan moet worden. In het allergunstigste geval zal een schuldeischer met zulk eene *acceptatie* genoegen nemen; maar hij doet dat tot zijn nadeel, want hij zou met die f 200.— gedurende zes maanden zijn voordeel hebben kunnen doen, en die gelegenheid moet hij thans missen. Daarom is het billijk, dat men den man, die eene acceptatie aanneemt, daarvoor schadeloos stelt, door hem voor zijne som eene behoorlijke winst, bijv. van 4 of 5 ten honderd, procent, te geven. Dan krijgt de acceptatie eenen anderen vorm, want meestal voegt men dan bij de som die men schul-

dig is, de interest, welke er in dien tijd oploopen zal. Dan richt men haar zoo in:

Goed voor *f* 210.—

Twaalf maanden na dato dezes, dat is op den *vierden Mei achttienhonderd drie en zeventig*, neemt de ondergeteekende aan te betalen aan de Bis en Comp. of order de som van (*f* 210.—) **twee honderd en tien gulden.**

Pesse, den 4 Mei 1872.

H. G. Larotte.

't Gebeurt ook enkele malen, dat men tot meerdere zekerheid der betaling den naam van hem, die accepteert in de acceptatie zelve noemt; dan wordt zij zóó ingericht:

Goed voor *f* 102.50.—

De ondergeteekende A. J. Quer, koopman te Soera neemt aan te betalen aan den Heer J. Onte, te Gera of order de som van **Honderd en twee Gulden en vijftig cents**, op zes maanden na dato dezes, dat is op *den zesden Juli achttienhonderd drie en zeventig*.

Soera, 6 Juli 1872.

f 102.50.—

A. J. Quer.

Eene *Assignatie* is weder eene andere soort van wissel; men zou hem kunnen noemen eene *aanwijzing* van den persoon, die voor een ander iets zal betalen of leveren. Het is een gedagteekend en onderteekend geschrift, waarbij door den gever er van, een' bepaald persoon wordt aangewezen om aan eenen anderen persoon, ook genoemd, of aan diens order, de daarop uitgedrukte geldsom te voldoen. In den regel gebruikt men ze alleen in de plaats zijner woning en indien de tijd er op vermeld wordt, dan is deze gewoonlijk kort na de afgifte. Voornamelijk strek-

ken zij tot het invorderen van gelden, door een ander, dan door hem, die de schuldeischer is. Men kan ze op de volgende wijze inrichten:

Goed voor *f* 100.—

Aan den Heer J. Crailo te Amsterdam of order gelieve te betalen de Heer C. J. Innink, koopman aldaar, de som van **Honderd Gulden** voor den ondergeteekende.

Amsterdam, 4 Aug. 1870.

G. Brollait.

't Verschil van deze handelspapieren is niet groot en bij onze wetgeving hebben zij bijna allen dezelfde kracht, daarom moeten zij ook allen aan dezelfde voorwaarden van duidelijkheid en juistheid beantwoorden.

Schrijf nu tot uwe oefening eens een paar *acceptaties* en een paar *assignaties*; dat zal u met de gegeven voorbeelden niet moeilijk vallen; maar gij behoeft ze niet op zegelpapier te schrijven; dat zou een weinig te duur uitkomen.

25.

Wat er meer te schrijven is.

Behalve de geschriften, die we reeds hebben behandeld, en waarvan de laatste hoofdzakelijk op den handel betrekking hebben, komen er in het dagelijksche leven nog dikwijls andere voor, waarmede men ook eenigszins dient bekend te zijn om bij voorkomende gelegenheden niet verlegen te staan.

Wil men in onzen tijd, dat de eene of andere zaak in den kortsten tijd aan vele personen, voor het minste geld, bekend gemaakt worde, dan laat men een bericht daarvan in een dagblad, in

de krant, plaatsen. Zulk een bericht wordt betaald naar het aantal regels, dat er voor noodig is, en 't is dus in het voordeel van hem, die dat bericht ter plaatsing geeft, dat het zoo kort mogelijk zij. Maar toch moet het duidelijk zijn, anders treft het geen doel. Men noemt zulk een bericht eene *Advertentie* of kennisgeving of aankondiging. Deze kennisgevingen dienen voor allerlei zaken; tot het doen van mededeelingen, tot het aanbieden, te huur of te koop van huizen, schepen, landerijen, enz., en in het kort tot het bekend maken van alles, wat men gaarne heeft, dat aan vele menschen spoedig bekend wordt. Daar dit het eenige doel is, zoo moeten ook alle nuttelooze woorden en alle schriftelijke redeneeringen over eene zaak uit de *advertentie* wegblijven. Dat begrijpen niet alle menschen en daardoor geven zij wel eens aanleiding, dat men niet alleen de stellers der *advertentie*, maar ook wel eens de heilige dingen, waarover zij schrijven, bespot. Dat is niet goed en ieder, die eene *advertentie* laat plaatsen, moet er dan ook voor zorgen, dat hij de oorzaak daarvan niet wordt.

Advertentiën van geboorte worden het best op deze wijze ingericht :

Heden werden wij verblijd, door de voorspoedige geboorte van eenen *Zoon*.

Harmes, 3 Juli 1873.

H. van Miston,
J. C. de Lones.

of, dus :

Ons huisgezin werd heden morgen op eene voorspoedige wijze vermeerderd met eene *Dochter*.

Mentz, 8 Mei 1875.

L. Nossier en
V. L. Karto.

Aankondigingen van Huwelijken geschieden nog eenvoudiger, met deze woorden:

Getrouwd:

J. H. Marso te Cuire en

P. van der Strom te Armona.

Armona, 13 Aug. 1872.

Of:

Huwelijks-bekendmaking van:

H. Gortens en

D. Allibert.

Bordu, 19 Nov. 1872.

Bekendmakingen van overlijden, op deze wijze:

Op den 14^{en} Juni 1872 overleed, na eene kortstondige ziekte, de Heer H. Beste, in leven koopman alhier, in den ouderdom van 72 jaren.

P. Vosselt,

Executeur.

Een Executeur, uitvoerder van den laatsten wil eens overledenen, is iemand, die door den overledene aangesteld is, om na diens dood, de zaken te regelen, zooals deze dat bij een geschrift, dat men *Testament of laatsten wil* noemt, bepaald heeft.

Geschiedt de bekendmaking door familieleden dan verandert de vorm daardoor wel eenigszins en wordt op deze wijze ingericht:

Het behaagde den Heer van leven en dood onzen geliefden Vader, P. H. Volli, in den ouderdom van 62 jaren en 7 maanden, na een langdurig en smartelijk lijden tot zich te nemen, op den 12 Juni 1872.

Mede uit naam van mijne broeders,

Hastro, 13 Juni 1872.

H. M. Volli.

Of:

Heden trof ons een gevoelige slag, door het treurig verlies van onzen geliefden Vader W. van Zorgas, in den ouderdom van ruim 70 jaren, na een lijden van slechts eenige dagen, dat hij in kalme berusting droeg.

H. J. van Zorgas.

Messeli, 28 Sept. 1872.

Verder zijn de advertentiën zoo menigvuldig van aard en soort, dat daarvoor bijna geene voorschriften te geven zijn. Toch willen we nog enkelen opgeven, bijv.:

Te koop: Eene buitengewoon fraaie verzameling kastbloemen, waaronder Agaves, Camelia's en andere. Te bevragen bij den ondergeteekende.

H. Vostum, tuinbaas op Beekstein.

Voorhal, 3 Oct. '74.

Te huur: Een goed gebouwd en net winkel-huis, waarin eene manufactuurzaak met voordeel gedreven wordt, staande op een der gunstigste punten dezer stad.

Te bevragen bij den Timmerman H. Bijtel, te Ork.

Te koop: Eene smederij op het dorp Honter, met alle gereedschappen, die daartoe behooren; te aanvaarden tegen den 1^{en} Mei 1874. Belanghebbenden vervoegen zich tot het bekomen van nadere bescheiden bij den Notaris

G. van IJssel te Dormund.

Men vraagt te huur: Een klein buitengoed in de nabijheid van eene plaats, waar men goede scholen heeft. Opgaven wegens inrichting, huurprijs enz., zende men aan den Boekhandelaar P. Gelukkig te Dossert, onder Letter K, vóór of op den 15^{en} April 1870.

Schrijf nu eens advertentiën om eenen tuinknecht, een huis en eene boekenkast te verkrijgen en bied te koop aan: een vaartuig, een paard, eene kast en een stuk bouwland.

26.

Getuigschriften of Attesten.

Niet zelden gebeurt het, dat iemand behoefte heeft om te bewijzen, dat hij in de eene of andere betrekking naar behooren is werkzaam geweest. Wanneer dit schriftelijk geschiedt, noemt men zulk een geschrift een *attest* of getuigschrift; geschiedt dit mondelings dan eenvoudig getuigenis. Een getuigschrift is veel meer waard, dan eene getuigenis, om dat men een *attest* ten allen tijde en overal gebruiken kan, terwijl men de getuigenis alleen in de tegenwoordigheid van hem, die haar aflegt, bekomen kan en deze ook nooit zóó zeker is, als de schriftelijke. Dat het bij zulk een getuigschrift in de allereerste plaats op waarheid en eerlijkheid aankomt, laat zich licht begrijpen. Dikwijls is het moeilijk om zulk een getuigschrift te geven; vooral wanneer men den persoon, wien het geldt, niet gaarne benadeelen wil en men toch eigenlijk geene gegronde redenen van aanbeveling heeft. Het ware te wenschen, dat allen, die een getuigschrift moeten afgeven, daarbij met hun geweten raadpleegden, opdat zij noch den een noch den ander benadeelden door hun geschrift. 't Beste middel daartoe is, dat men zich zelve en zijne persoonlijke redenen van beklag, of van aanbeveling buiten rekening late en alleen zijne gedachten tot den persoon, omtrent wien men getuigen moet,

trachte te bepalen; dan zal men wel het minst onrechtvaardig handelen.

Wij willen eenige voorbeelden van getuigschriften geven.

De knecht van een landman vertrekt en vraagt om een getuigschrift. Dat wordt hem in den volgende vorm gegeven.

De ondergeteekende verklaart, dat Willem van Bijk, oud 21 jaren, geboren te Roste, hem gedurende twee jaren getrouw en ijverig gediend heeft en dat de redenen van zijn vertrek, alleen gelegen zijn in omstandigheden, die buiten zijn toedoen hebben plaats gehad. Waarom hij hem met gerustheid durft aanbevelen.

Vasslo, den 1 Maart 1871. G. Varenstro.

Nog een ander :

Dat Hendrik Basto gedurende drie jaren en zes maanden, den ondergeteekende getrouw, eerlijk en ijverig gediend heeft, wordt met aanbeveling van hem getuigd door

Passert 15 Aug. 1874. H. van Zolkem.

Ook kan een getuigschrift in dezen vorm geschreven worden.

L. S.

De ondergeteekende verklaart volgaarne, dat de heer F. van Finnor hem gedurende vier jaren als eerste bediende in zijne zaak is behulpzaam geweest, en dat hij zich gedurende al dien tijd fatsoenlijk, nauwgezet en eerlijk heeft gedragen; alsmede dat hij, door zijne bekwaamheden in het vak, hem in menig opzicht zeer goede diensten heeft bewezen; waarom hem dit getuigschrift, met de hoop, dat het iets tot bevordering van zijn geluk moge bijdragen, wordt uitgereikt door

G. H. Mersch.

Ansen, 29 Oct. 1869. Boekhandelaar te Ansen.

De letters: L. S. boven eenig geschrift zijn een beleefdheidsvorm. Zij beteekenen in het Latijn: Heil den Lezer! Lectorum Salutem!

Bij het bouwen van woningen maakt men wel eens de voorwaarde, dat de som, die daarvoor bedongen is, eerst zal worden uitbetaald, wanneer een *deskundige*, dat is iemand, die bekwaam is tot hetgeen, waartoe men hem roept, over den volbrachten arbeid een goed getuigenis geeft. Zulk een getuigenis wordt dan meestal op de volgende wijze ingericht:

De ondergeteekende P. Honters, architect te Nupse, verklaart op den 14^{en} Juni 1872 het gebouw in de gemeente Paaslen te hebben bezocht en nauwkeurig te hebben opgenomen.

Bij de vergelijking met het bestek is hem gebleken, dat de bij den bouw van genoemd huis gebruikte bouwstoffen, geheel en al naar het voorschrift zijn, en dat de indeeling en afwerking van het gebouw, in alles naar de gegeven plannen zijn geschiedt, zoodat hij het gebouw voor in den vereischten vorm opgeleverd kan verklaren, en hiermede den aannemer of bewerker, volkomen van de verdere zorg voor dezen arbeid meent te moeten en kunnen ontslaan, zoodat op dit attest dadelijke betaling der verdiende sommen, kan plaats vinden.

Nupse, P. Honters, architect.
den 13 Augustus 1873.

Nog een getuigschrift over het leveren van waren:

De ondergeteekende, Mr. Timmerman alhier, verklaart sedert tien jaren, van den heer P. van Wil-lons te Laken, gehad te hebben al de kluitkalk, die hij bij zijne werkzaamheden noodig had; en dat het hem gebleken is, dat deze kalk zuiver en van goede hoedanigheid is; dat zij zich bij het ge-

bruik door bijzondere kracht en duurzaamheid doet kennen, en dat hij om die reden dit fabrikaat van den heer Willons volkomen kan aanbevelen.

Volraad, 5 December 1874. H. Soling.

En ten slotte een getuigschrift van echtheid:

De ondergeteekende verklaart, dat de Naaimachine No. 15, vervaardigd is in de fabriek van den heer G. Boutons te Alm, met wiens merk het werktuig in zijne tegenwoordigheid is voorzien. Dienende deze om de echtheid van genoemd No. 15 aan te geven.

Brussel, 4 Juli 1874. P. Monteur.

Schrijf nu nog een getuigschrift voor een smidsknecht; voor eene dienstmaagd; voor een kamerbehang, voor een slager en voor eene piano.

27.

Koop- en Huurkontrakten.

Een *kontrakt* is eene overeenkomst, waarbij bepaald wordt onder welke voorwaarden het een of ander geschieden zal. Is dat een verkoop, dan de wijze van overdracht en betaling, is het eene verhuring, dan de wijze waarop de betaling en het gebruik van hetgeen men verhuurt zal plaats vinden; ook in menig ander geval, bijv. bij het leveren van het een of ander, wordt een *kontrakt* of eene verbintenis gemaakt.

Door zulke kontrakten voorkomt men dikwijls menige onaangenaamheid, die zonder deze lichtelijk ontstaan zou, omdat men al spoedig de dingen, die men niet gaarne onthoudt, vergeet.

Een kontrakt is altijd een overeenkomst tusschen twee personen of twee verzamelingen van perso-

nen, genootschappen of dergelijke; beide partijen moeten het kontrakt onderteekeken en beiden moeten er een van bezitten, om ten allen tijde te kunnen bewijzen of zij recht hebben of niet.

Het meest zijn de Huurkontrakten of Huurcedels in gebruik. Men kan die op verschillende wijzen inrichten, naar den aard van hetgeen men verhuren wil. Wij willen een voorbeeld geven van een Huurkontrakt van een huis.

De ondergeteekenden J. Gasbak, koopman, als *verhuurder* en H. Voslaken als *huurder*, beide wonende te Mons, zijn overeengekomen als volgt:

J. Gasbak, als verhuurder, verklaart aan H. Voslaken te verhuren voor den tijd van vijf achtereenvolgende jaren, ingaande op den 1^{en} Mei 1872, eene woning als winkelhuis dienende, staande op de Breemarkt te Mons, Wijk C N°. 87,

dat als jaarlijksche huur zal betaald worden *de som van f 400,— vier honderd gulden*;

dat deze som in 4 gelijke termijnen van *Honderd Gulden* telkens, zal betaald worden bij vooruitbetaling; bij de aanvaarding en verder op den 1^{en} Aug., op den 1^{en} Nov., op den 1^{en} Febr. en op den 1^{en} Mei van ieder jaar;

dat alleen de Grondbelasting, gaande uit dat perceel door den Verhuurder betaald zal worden, blijvende overigens alle andere lasten en verplichtingen, op dit perceel rustende, voor rekening van den Huurder;

dat hij voor billijke reparatie en instandhouding der woning naar behooren zal zorgen; mits hem van de bestaande gebreken aanwijzing worde gedaan, en

dat de huur, bij mogelijke verandering, minstens zes maanden van te voren *schriftelijk* moet worden opgezegd, wordende bij gebreke hiervan, het er voorgehouden, dat, na het verstrijken der

termijn in dezen bepaald, de huur telkens weder voor één jaar is ingegaan, en

De huurder H. Voslaken, verklaart als zoodanig op gezegde voorwaarden aan te nemen en tiptelijk nate komen;

dat hij zelf het huis zal bewonen en daarvan geen gedeelte weder aan anderen zal *afstaan* of *verhuren*, zonder *schriftelijke* toestemming van den verhuurder;

dat hij voor de reparatie van glasruiten op behoorlijke wijze zorgen zal en het huis na het eindigen van den huurtijd in behoorlijken staat weder zal opleveren; en

dat hij bereid is alle belastingen, buiten de grondbelasting op den behoorlijken tijd ter rechter plaatse te betalen,

Tot nakoming dezer voorwaarden verbinden wij ons bij dezen door onze handteekening.

Mons, 15 April 1872.

J. Gasban.

H. Vaslaken.

Men wijzigt zulk een kontrakt naar de bepalingen, die men onder elkander goedvindt. Zulk een kontrakt heet een *onderhandsch huurkontrakt*, dat in rechten alleen geldig zijn kan, wanneer het op een daarvoor bepaald zegel geschreven is.

Een *Koopkontrakt* kan men opstellen, als het hier volgende:

Op den zesden October achttienhonderd zeventig verklaren de ondergeteekenden J. Bath, als verkooper, en H. J. Cassa, als kooper, dat zij omtrent het volgende zijn overeengekomen:

1°. dat J. Bath, zijn onbezwaard en hem wettig toekomend eigendom, zijnde een huis met 4 kamers, keuken, kelder, zolderkamer en zolder, gelegen in de gemeente Vans, bekend op

het Kadaster onder Sectie B, No. 34, bij dezen voor de som van *drieduizend gulden* in vollen eigendom overdraagt aan H. J. Cassa, winkelier te Vans, zonder verder eenige aanspraak op dat perceel te maken.

2°. dat H. J. Cassa, als kooper, bovengenoemde som voor dit perceel zal betalen in handen van J. Bath of zijne gemachtigden in drie termijnen, als volgt: *duizend Gulden* op den 1^{en} Nov. 1870 na de schriftelijke overdracht van het huis; *duizend Gulden* op den 1^{en} Nov. 1871 met den interest à 5 0/0 van twee duizend gulden à f 100.— en *duizend Gulden* op den 1^{en} Nov. 1872, met den interest van duizend gulden à f 50.— waarmede de koopsom zal afbetaald zijn.

Als waarborg voor de richtige ten uitvoerlegging van deze onze overeenkomst hebben wij die met onze onderteekening bekrachtigd.

Vans, 6 Oct. 1870.

J. Bath.

H. J. Cassa.

28.

Volmachten of procuratiën.

Nu en dan komt het wel voor, dat iemand door een ander persoon zaken laat waarnemen of verrichten, die hij eigenlijk zelf moest doen. De redenen daartoe kunnen daarin gelegen zijn dat hem de tijd, de gelegenheid of de bekwaamheid ontbreekt, welke tot het volbrengen dier taak gevorderd wordt. Iemand, die een ander in zijne plaats aanstelt, noemt men den *Lastgever*, terwijl hij, die in diens plaats werkzaam is *procurator*, ook wel procureur of gevolmachtigde genoemd wordt. Zulk een gevolmachtigde moet het

bewijs dat hij waarlijk doen mag, wat hij doet, kunnen vertoonen, anders zou men hem niet behoeven te vertrouwen. Zulk een *schriftelijk bewijs* noemt men dan eene *procuratie* of *volmacht*.

We zullen enkele voorbeelden hiervan geven.

In de stad Mens woont de rijke koopman Anze, die gaarne een huis in de stad Passen wil koopen, maar niet in de gelegenheid is om daarheen te gaan. Nu heeft hij gelukkig in Passen een vriend, die dat wel voor hem doen wil, maar deze vriend wil dat huis niet voor zichzelf koopen en moet dus een bewijs hebben, dat hij zulks doet voor den heer Anze. Deze zendt hem daartoe de volgende *procuratie*:

De ondergeteekende P. Anze, koopman te Mens, geeft bij dezen aan den heer H. von Zelm, koopman te Passen, volmacht om voor hem te koopen *het huis N°. 13 in de Weerstraat*, dat op den 7^{en} dezer publiek zal verkocht worden.

Hij laat hem de vrijheid om daartoe te beschikken tot over eene som van *vijfduizend Gulden*, terwijl het mindere, dat tot den koop mocht nodig zijn, ten voordeele van den gevolmachtigde komen zal, zoodat deze in elk geval, die som in rekening zal kunnen brengen. De kosten op den koop vallende komen voor rekening van den lastgever.

Indien de koop tegen den gestelden prijs gesloten wordt, dat is à *f* 5000.— zal den gevolmachtigde 1 procent van den koopprijs als commissie-loon worden uitbetaald.

Mens, den 4 Oct. 1872.

P. Anze.

Ook kan zulk eene *volmacht* op de volgende wijze worden ingericht:

De ondergeteekende, Z. van Galos, geeft bij dezen volmacht aan den heer H. Zoute om voor hem

te koopen of te huren, naar gelang van omstandigheden, een huis, geschikt tot de uitoefening van het timmermans-bedrijf, onder voorwaarde, dat de huur of de koop niet doorgaat dan acht dagen na den dag der verkooping of verhuring en dat de gesloten overeenkomst te dien aanzien eerst aan zijne goed- of afkeuring zal onderworpen worden, zullende hij de kosten, daarop geloopt, ingeval van *niet aanvaarding* van *koop* of *huur*, voor zijne rekening nemen en den gevolmachtigde ook dan eene billijke schadeloosstelling voor zijne moeite doen geworden.

Hunser, 15 Nov. 1873.

Z. van Galos.

Niet altijd hebben de *volmachten* evenwel betrekking op koopen of huren. Men kan ook voor andere zaken iemand in zijne plaats aanstellen. Personen, die tijdelijk naar eene andere plaats vertrekken, kunnen op de plaats, die zij verlaten, iemand benoemen om vóór hen toezicht te houden of op eene andere wijze werkzaam te zijn. In zulk een geval is een volmacht volstrekt noodzakelijk. Dan wordt voornamelijk vereischt, dat men nauwkeurig den tijd bepale, hoe lang de volmacht van kracht zijn zal en den aard der zaken, die men den ander overdraagt. Bijvoorbeeld:

De ondergeteekende Herman van Vlois, benoemt bij dezen den heer W. Sura, timmermansbaas te Roste, om van den 28^{en} Februari 1872 tot den 16^{en} Maart van hetzelfde jaar, in zijne plaats als opzichter werkzaam te zijn over de werkzaamheden bij den aanbouw van de brug over de Sloetbeek bij Roste, ten einde hem in alles te vervangen, ook in het teekenen der Bons en daglijsten, zullende hij die stukken als door hem opgegeven en geteekend beschouwen; komende

dus alle verantwoordelijkheid daarvan voor rekening van den ondergeteekende.

Sarnen, den 27 Febr. 1872. H. van Vlois.

Ook heeft men volmachten van nog anderen aard, bijv.:

Aan den heer G. van der Crosse, wordt bij dezen door den ondergeteekende recht gegeven, om met den heer H. van der Polis te Antes te onderhandelen over de oprichting van eene fabriek tot vervaardiging van zijdenstoffen. Het is zijn Ed. daarbij geoorloofd aanbiedingen te doen onder nadere goedkeuring van mij, en inzage te geven in de plannen van oprichting en voortzetting dier fabriek, wanneer eerst de bepaling omtrent het al of niet vestigen dezer fabriek te Antes gemaakt is en er voldoende zekerheid bestaat, dat zij te dier plaatse tot stand zal kunnen komen. Omtrent de geldelijke aangelegenheden in deze zaak zal evenwel in elk geval met den ondergeteekende persoonlijk moeten onderhandeld worden.

H. du Ros.

Germos, den 14^{en} April 1875.

Of:

De ondergeteekende geeft bij dezen volmacht aan den heer H. Tasso te Ans, om voor hem in ontvangst te nemen en voor die ontvangst uit zijnen naam te teekenen, twee schilderijen in olieverf, gepakt in eene houten kist, gemerkt J. Z. en komende van Londen per stoomboot »de Haring,» die waarschijnlijk op den 1^{en} Aug. 1873 te Ans zal aankomen, aan het adres van den ondergeteekende.

H. Norritse.

Borse den 24 Juli 1873.

Schrijf zoo eenige *Volmachten* voor koop, verhuur, ontvangst en andere zaken, als: bestelling van het een of ander; het ter leen geven van iets, dat weder van een ander geleend was, enz.

29.

Verzoekschriften of rekesten.

Een rekest of verzoekschrift is een geschrift, dat aan regeeringspersonen of regeerende machten wordt aangeboden, ter verkrijging van de eene of andere gunst, of ter bekoming van eenig recht of eenigen post.

Zulk een verzoekschrift moet in korte woorden de zaak, waarom gevraagd wordt, en de redenen, die tot deze vraag aanleiding geven, behelzen.

Het moet kort zijn en allen noodeloozen omhaal van woorden vermijden, opdat men zeer spoedig met den inhoud bekend worde, en het lezen daarvan niet te tijdroovend is.

Men heeft voor deze soort van brieven sedert langen tijd, eenen eigenaardigen vorm aangenomen, die minder door netheid van stijl, dan wel door korthed en juistheid zich aanbeveelt.

Iemand wil den gevel van zijn huis verbouwen, maar moet daartoe de toestemming van den Burgemeester zijner Gemeente hebben; nu richt hij een rekest aan den Burgemeester van den volgende inhoud:

Aan den WelEd. Achtbaren Heer
Burgemeester der Gemeente Urt.

Geeft met gepaste onderdanigheid te kennen, J. van Verstbakker, wonende in de Panstraat No. 17, der gemeente Urt, dat bovengenoemd huis,

door hem bewoond, bij den laatsten storm zoodanig geleden heeft, dat herstelling volstrekt noodzakelijk is;

Dat de herstelling niet kan plaats vinden, of er moet daarbij tijdelijk een gedeelte van den gemeentegrond, tot oprichting van eenen steiger, in gebruik genomen worden;

Waarom hij vriendelijk verzoekt, dat hem de daartoe vereischte schriftelijke vergunning verleend moge worden.

't Welk doende enz.

Urt, den 3 April 1874. J. van Weert.

Ge ziet, de vorm is vreemd, maar tot het doel uitnemend geschikt, daar alle nuttelooze omhaal van woorden vermeden is. In denzelfden vorm schrijft men alle rekest, daarbij het hoofd en den inhoud veranderende, naar den persoon aan wien het verzoekschrift gericht is en de zaak, die er in behandeld wordt.

't Vreemdste is voorzeker het slot: 't Welk doende enz. dat is eene verkorting van: 't Welk doende, zult gij weldoen, of van: Door aan dit verzoek gehoor te geven, zult ge eenen dienst bewijzen aan den persoon, die het rekest onderteekent.

We willen nog een voorbeeld van een rekest, van eenigszins anderen aard geven en kiezen daartoe het volgende, dat door iemand wordt ingezonden, die meent, dat men hem in zijn recht op het bezit van eenen akker benadeeld heeft, door er een pad langs heen te leggen.

Aan de

HoogEdel Achtbare Heeren Gedeputeerde
Staten der provincie Noolde.

Geeft met den meesten eerbied te kennen Willem van Erzen, landbouwer te Alser, provincie Noolde:

Dat hij in het jaar 1839, blijkens koopbrief, eigenaar geworden is van eenen akker, groot 82 hectaren, gelegen onder Alser, bekend op het kadaster Sectie B. No. 34;

Dat hem het recht op het volledig en vrij bezit van dien grond daardoor gewaarborgd is;

Dat bij besluit van den Gemeenteraad van Alser, in dato 4 Mei 1872, het plan gevormd is om naast zijn akker bovengenoemd, eenen weg aan te leggen, waartoe van dien akker, 7 hectaren gronds zouden in gebruik genomen worden;

Dat het Gemeentebestuur beweert recht te hebben op dien grond, dewijl in vroeger jaren zulk een weg daar reeds zou bestaan hebben;

Dat rekestrant evenwel meent, dat het recht op zulk een weg, door verjaring vervallen is, dewijl hij nu reeds 33 jaren in het ongestoorde bezit van dien grond geweest is, en

dat de waarde van dien akker door het leggen van den weg, aanmerkelijk zal verminderen, naar het getuigenis van desbevoegden, en hij dus in zijn eigendom daardoor benadeeld zou worden.

Waarom hij, rekestrant, vriendelijk verzoekt, dat de HoogEd. Achtb. Heeren Gedeputeerde Staten hem in zijn goed recht gelieven te handhaven, door het bovengemelde besluit van den Gemeenteraad van Alser, voor zooverre dit het grondbezit van den rekestrant betreft, niet goed te keuren, en alzoo de ten uitvoerlegging daarvan te willen beletten, of tot nadere regeling te schorsen.

't Welk doende, enz.

Alser, 8 Mei 1872.

H. van Erzen.

Een rekest moet altijd op gezegeld papier geschreven worden, anders behoeft het niet in aanmerking te komen. Ook is het noodzakelijk, dat het zeer duidelijk en netjes worde geschreven, op-

dat het met groote gemakkelijheid gelezen zou kunnen worden.

Men sluit het in eenen omslag of enveloppe, en plaatst daarop hetzelfde adres, dat aan het hoofd van het rekest voorkomt.

30.

Telegrammen of Seinschriften.

Sedert eenige jaren is ook in ons vaderland de gelegenheid geopend om op eene onbegrijpelijk spoedige wijze, bijna zoo snel als men kan schrijven, een bericht naar een andere plaats, 't zij nabij of zeer ver verwijderd, te verzenden. Zulk een bericht wordt op kunstmatige wijze door een daartoe opzettelijk ingericht werktuig, de Electromagnetische telegraaf of *verreschrijver*, overgebracht.

Zulk een werktuig is zeer kostbaar en het in werking stellen er van vordert de hulp van verscheidene bekwame menschen. Daardoor is dit middel van berichtgeven ook veel kostbaarder, dan het schrijven van eenen gewonen brief, en wordt de prijs van het overseinen in de regel berekend naar het aantal woorden, waaruit het telegrafisch-bericht of de *depêche* bestaat. Een gewoon telegram mag bestaan uit twintig woorden en kost dan, in ons vaderland, 30 cents.

Hieruit laat het zich gemakkelijk begrijpen, dat men in den regel zijn best doet, om een telegram in weinige woorden te schrijven. Daartoe laat men vooreerst den datum en den naam van de plaats der afzending weg, waardoor men lichtelijk 3 of 4 woorden wint, zonder dat de duidelijkheid er bij lijdt, omdat op het telegram altijd de plaats en

de datum voorkomen. Dan laat men nog zooveel mogelijk de lidwoorden en voornaamwoorden, waar 't kan, weg, en tracht in 't algemeen, zooveel kortheid in woorden te behartigen, als slechts even doenlijk is, zonder de duidelijkheid te benadeelen.

Iemand wil bijv. naar eene andere plaats laten seinen, dat hij den volgenden dag des middags ten 4 ure bij eenen koopman komen zal, dan richt hij dat telegram dus in:

Aan van Borle, Keizersgracht, Amsterdam.
Morgen middag 4 uur komt Naster.

Of hij wil aan zijne famielje berichten, dat hij te laat aan het station gekomen is, zoodat hij met den spoortrein, waarmede men hem verwacht, niet kan komen.

Aan Naster, Kalkmarkt, Leiden.
Te laat, alles wel, heden avond 6 ure komt Naster.

Behelst het telegram een verzoek, dan wordt dat evenzoo, zoo kort mogelijk, ingericht. Iemand wordt bijv. verzocht, om den volgenden dag ergens te komen, dan richt men het telegram dus in:

Aan Berosch, Rijkstraat 4, Dordt.
Kom morgen avond 7 uur te Alrum, bij Hasker.

Alle noodelooze omhaal van beleefdheidsvormen, titels, enz. wordt bij zulk een telegram nagelaten. Men bericht eenvoudig, wat men te berichten heeft, en laat al 't andere weg.

Eenigszins uitvoeriger kan men zulks op *briefkaarten* doen. Maar ook bij dit middel van mededeeling, kan men de kortheid behartigen, terwijl men er tevens voor zorgt, dat op eene briefkaart niets voorkomt, dan hetgeen iedereen we-

ten mag, omdat een briefkaart altijd gelezen kan worden, door ieder, die haar in de hand heeft. §

Met deze aanwijzingen gelooven wij, dat ieder in staat zijn zal, om de noodzakelijkste geschriften, die in het dagelijksche leven voorkomen, te maken. Men beoefene deze kunst vlijtig, omdat zij meer voordeel geeft, dan men oppervlakkig wel denken zou. Een brief, die er netjes en goed gesteld uitziet, is inderdaad eene aanbeveling van den persoon, die hem schrijft. Daarom moet men steeds zijn best doen, om vorderingen te maken, en deze vorderingen maakt men door gestadige oefening.

Is het bij het spreken eene eerste voorwaarde, dat men oprecht en waarheidlievend zij, niet minder is zulks bij het schrijven het geval. Wat men spreekt, kan nog vergeten worden, wat men schrijft is blijvend. En wat meer zegt: we zullen ook van alles, wat we geschreven hebben, eenmaal rekenschap moeten geven. Daarom zij ook het geschreven woord ons heilig. Nooit worde deze heerlijke kunst, die ook eene gave Gods is, door ons misbruikt om den naaste op eenige wijze, welke ook, te benadeelen; maar altijd blijke het, dat eerlijkheid en goede trouw, ons evenzeer bij het spreken als bij het schrijven eigen zijn. Dan zal Gods zegen ook op zulken arbeid kunnen rusten; en dan alleen zult ge ook door uw spreken en door uw schrijven, voor u zelve en voor anderen tot een zegen kunnen zijn.

I N H O U D.

-2-

	Blz.
1. Wat is een brief?	1.
2. Vereischten van eenen brief.	3.
3. Soorten van brieven en wat er alzoo te schrijven valt.	6.
4. De brief van binnen en van buiten.	9.
5. Hoe de brief verzonden wordt	12.
6. Gemeenzame brieven.	16.
7. Brieven aan voorname personen.	19.
8. Een uitvoerige brief.	23.
9. Brieven van gelukwensching of felicitatiebrieven.	27.
10. Brieven van deelneming, condoléantie of rouwbeklag.	31.
11. Brieven van mededeeling of communicatiebrieven.	35.
12. Brieven over zaken, handel of nijverheid betreffende.	39.
13. Brieven tot onderzoek, of informatiebrieven.	43.
14. Aanbevelingsbrieven of recommandatiën.	48.
15. Brieven, die eenig verzoek behelzen.	55.
16. Brieven ter weigering van eenig verzoek.	63.
17. Brieven van schuldbelijdenis en verzoek om vergeving	79.

I N H O U D.

	Blz.
18. Brieven van dankzegging voor bewezen diensten.	74.
19. Boekhouden	81.
20. Nota's of rekeningen	87.
21. Kwitantiën of bewijzen van schuldkwijting .	90.
22. Reçu's of bewijzen van ontvangst . . .	93.
23. Wissels of aanwijzingen van betaling door tusschenkomst van een ander.	96.
24. Acceptatie of aanneming van betaling . .	100.
25. Wat er meer te schrijven is.	103.
26. Getuigschriften of attesten.	107.
27. Koop- en huurkontrakten.	110.
28. Volmachten of procuraties	113.
29. Verzoekschriften of rekestes.	117.
30. Telegrammen of seinschriften.	120.

